

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

STRAŽA

Naročnina listu:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrt leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petivrstne; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 109.

Maribor, dne 17. septembra 1909.

Letnik I.

Zadnje četrletje je blizu. Zato se nam zdi umestno opozoriti vse naše cenjene bralce in naročnike, da ponove naročnino in skušajo kolikor največ mogoče pridobiti novih naročnikov „Straže“. Stane do novega leta 3 K. Naj ne bo somišljenika, ki bi ne bral, naročil in plačal „Straže“!

Stopinje pobirajo za nami.

Slovenski štajerski liberalci so vsaj praktični pristaši — koliko so si prisvojili teorije, še ne vemo — tistega svetovnega naziranja, ki ga jim je zato iz Ljubljane naročeni dr. Grošelj razkladal in ki tolmači razvoj rastlinstva in živalstva iz stanic in tako naprej, dokler se navsezadnje ne ustavi pri razvoju človeka iz opice.

Opičje narave so v resnici naši liberalci. Posnemajo vse, kar vidijo pri nasi uspešnega in plodovitega, samo da se v njihovih rokah vse izprevrže v slabo, kakor se posnemanje pametne človeške geste pri opici izprevrže v smešno grimaso.

Videli so velike uspehe, ki jih je med Slovenci dosegla krščanska ljudska stranka, in začeli so posnemati njeno, na demokratičnih načelih utemeljeno organizacijo. Kažejo se velike prijateljke ljudstva in vseh stanov ter osobito delavskih slojev, demokrate do zadnjega gumba, a pri tej s trudom priučeni grimasi, le z veliko težavo zakrivajo svoje, v istini protiljudsko srce.

Na shode hodijo in naglašajo, da jim je vera sveta, morda celo kažejo rožni venec, ki ga najbrž ne molijo, s svojimi besedami in posebnostjo po svojih listih pa ostudno napadajo vero in branijo vse točke protikrščanskega programa. Grimasa krščanstva . . .

Pravi ljudski prijatelji so spoznali, da ni mogoče ljudstva duševno in motno vzdigniti ter ga trajno zainteresirati za vse velike politične in kulturne naloge našega naroda, če se to ljudstvo ne izobražuje dosledno in vsestransko in se v njem ne vnema

brez prestanka smisel za napredek v vseh panogah zasebnega in javnega življenja. Zato so ustanovili in še vedno ustanavljajo in vzdržujejo izobraževalna društva, ki so združena v ogromni, čez vse slovenske pokrajine se raztezajoči organizaciji Slovenske krščansko-socialne Zveze.

To vseslovensko veleorganizacijo so si liberalci vzeli za vzgled, da bi si med slovenskim ljudstvom pridobili politična tla, in nekega dne so si ustanovili Zvezo narodnih društev za štajersko in Koroško, kateri so postavili na čelo učitelja Peseka, s katerim nameravajo kdaj po ovinku Ciril-Metodove družbe „osrečiti“ koroške Slovence. Kako slabotna kopija S. K. S. Z. je ta liberalna Zveza, se že vidi iz tega, ker ljudstvu ne more seči do jedra in duše, temveč ostaja samo na tistem plitvem površju, kjer se zgolj pije, poje in pleše.

Pokrajinska centralizirana organizacija S. K. S. Z. služi mladim radikalnim funkcionarjem Ciril-Metodove družbe tudi za vzor, po katerem skušajo to staro, v posameznostih težko delujočo ustrojbo reorganizirati in potom decentralizacije pokrajinsko poživiti. Ustanovile naj bi se okrajinske zveze in v njih posamezna okrožja, n. pr. na štajerskem celjsko, brežiško, ptujsko, ljubumersko in mariborsko okrožje. Tako bi Ciril-Metodove podružnice postale trden temelj izobraževalnega in kulturnega dela med našim narodom. Ker pa so delavci pri liberalni Zvezi in pri Ciril-Metodovih podružnicah isti in je, kakor vidimo iz najnovejše opredelbe, tudi smoter isti, svetujemo, naj kar vse te podružnice vstopijo v liberalno Zvezo ali pa se naj najde kak drug način združenja, ker sicer se lahko enkrat zgodi, da napoči kak prepir o kompetentnosti tistih, ki v liberalnem smislu delajo med našim ljudstvom „izobraževalno“ in „obrambno“.

V zadnjem času se je našim liberalcem zahotelo po mladinski organizaciji. Ni bil pri tem toliko merodajen motiv, slovensko mladino duševno in moralno dvigniti, za kar duševni in moralni nihilisti niti sposobnosti nimajo, temveč skrb za lastno politično truplo, po katerem so v zadnjem volilnem boju težko padali udarci naše vrle organizirane mladine. Do sedaj še vkljub vsem naporom v tem ozirumiso prišli do nobenega uspeha. V žetlah so zadnjikrat namerjali ustanoviti neki pripravljalni odbor, pa ni bilo za to sposobnih oseb, in na poučnem tečaju v Celju bi naj

bil nosilec njihove firme napredni mladenič Oset govoril o organizaciji liberalne mladine, pa je tako hudo obolel, da ga je pri tem organizatoričnem delu moral zastopati nekdanji kandidat živinozdravilstva, gospodin I. Lesničar. Če bo šlo tako dalje naprej, bo nazadnje g. Lesničar prisiljen svoje stremljenje po zdravljenju živine definitivno zamenjati s stremljenjem po organizaciji napredne mladine . . .

Take in slične misli so se porajale v nas, ko smo brali poročila o liberalnem poučnem tečaju v Celju. Tudi v tem so nas hoteli kopirati, pa se jim ni posrežilo. Naši prelepi poučni tečaji, ki smo jih priredili na raznih krajih naše domovine, so jim obležali v želodcu, in iz te boleti se je pri njih porodila želja, da bi priredili kaj sličnega. Dolgo časa so bobnali po svojih listih za to prireditvijo. Menili smo, da bodo zbobnali vsaj kakih 100 udeležencev, posebno iz krogov liberalnih učiteljev, katerim se je, na shodu svobodemislecev v Ljubljani predbacivalo, da je njihova izobrazba vrlo nepopolna. — Toda predobro smo sodili o liberalcih. Kakor je poročal „Nar. Dnevnik“, bilo je izpočetkoma samo kakih 30 poslušalcev — skoraj toliko kot predavateljev — pozneje pa kakih 60. ko so prišle še zraven ukaželjne in raznoželjne dame. Liberalnih učiteljev iz Kranjskega je bil samo eden, iz štajerskega nekaj več. Koliko pa je bilo kmečkih mož in mladeničev, d tem molči narodno-strankarska zgodovina.

Tako je bil ta liberalni poučni tečaj dejanska slika tistega dezolatnega svetovnega naziranja, ki ga je zadnji dan tega tečaja predstavil ljubljanski dr. Grošelj, tistega neenotnega, nestalnega in neplodnega svetovnega naziranja, ki se lovi za hipotezami in se menjuje vsak čas, kakor se menjuje taka znanost. Slabotni so ti ljudje, ker nimajo trdnega stališča in ne morejo razrešiti svetovnih zagonek, ker ne morejo in tudi ne marajo sveta razlagati iz enega samega principa. Mi pa smo preverjeni do dna duše, da je počatek vsega sveta Bog, da je isti Bog namen vsega vesoljstva, tudi naš namen, namen vsega našega zasebnega in javnega delovanja. Ta vera je neomajen temelj za nas, in ljubezen do Boga in od njega ustvarjenega in od njega obvarovanega naroda nas navdušuje k pravemu smotrenemu, in vsled tega plodovitemu delovanju. Zato smo mi pred vami, vi pa za nami.

PODLISTEK.

Grobovi Scipijonov.

Napisal I. Mery.

Peljali smo se na Apijevo cesti. Očistili smo hoteli razvaline cirkusa Antonina Karakale, sedaj lastnino bankirja Torlonije. Dedščina rimskih cesarjev prišla je v roke menjavcev in borzijancev. Na desni pustili smo za seboj piramido Kaja Sekstija, katakombe sv. Sebastijana, toplice Antoninove in baziliko sv. Pavla.

Vozili smo se po ravnini, škropljeni že tolikokrat z blagoslovljeno in pogansko vodo; po ravnini, ki ima dvojno lice, kakor Janus, kateri je varuje; na jedni strani pagansko, na drugi krščansko lice.

Voznik naš zvižgal je med potjo overturo k operi „Semiramis.“

Komaj sem se dobro zamislil in v duhu pred seboj videl kralja Nina, pretrgal je že kočijaž svojo overturo ter jel zadržavati konje. Počasi smo se pomikali dalje po prašni Apijevi cesti in gledali na vse strani, kje da bi bil cirkus Karakalin.

Na obeh straneh ceste dvigalo se je po fu nebu sivkasto zidovje, poraščeno z bršljinom in divjo trto; toda nikjer ni bilo videti cesarskih razvalin, bogatega poslopja starorimskega Rothschilda.

— Kje je vendar cirkus?, vprašal sem svoje ga izvoščeka.

— O, še precej daleč, odvrnil mi je. Peljal sem vas semkaj, meneč, da bi si gotovo tudi radi ogledali grobove Scipijonov (cepoleri di Scipioni).

Dasiravno je italijanski jezik prav za prav le pokvarjena latinščina, vendar je vedno tako miloben, tako prisrčen, tako zvonek in slovesen, da vselej očara poslušalca uho in srce, zlasti pa, če ga govori Rimec na Apijevi cesti.

Bili smo vsi prevzeti krasno izrečenih besed: „I sepoleri de' Scipioni.“ Pozabili smo namen svoje poti. Ime rodovine velikega Scipijona Afrikankega zatemnilo je v nas ime Karakalino. Zahvalili smo se izvoščeku za njegovo skrbljivost. Odprl nam je na desni polupopravljena vrata, velel nam slediti mu po malem drevoredu, koncu katerega se je vzdigala nekaka groblja, bolj podobna skrivališču razbojnikov, nego mavzoleju Scipijonov.

Med potjo molčali smo vsi trdovratno. Zatorej sem se obrnil k svojim sopotnikom:

— Veste kaj, prijatelji, meni bi bilo žal, zelo žal, če bi bil zapustil Rim ne obiskavši grobov Scipijonov. Le-ti izvoščeki so izborni vodniki. — Toda bogsigavedi kateri Scipijonov je tu pokopan? Morebiti Publius Scipio s svojim bratom Knejem, ubitim iz zasede? Mogoče? Verjetno je vsaj dovolj, da je armada pripeljala njuna trupla iz Hispanije in da so ju tu položili k večnemu počitku. Kar se tiče Scipijona Afričana, pokopan je v Liternu; toda njegov brat Lucij Scipijon, ki se je bojeval proti Antijohu, zagreben je morebiti tudi tukaj. Poleg njega počiva brez dvojbe Scipio Aemilianus, ki je požgal Kartagino.

— Zdi se mi, da sem nekje čital, da sta njegova strižnika Tiberius in Caius Gracchus pokopana z njim v istem rodbinskem grobu. Temu bi se ne čudil čisto nič, kajti nesrečna ljudska tribuna nista bila ubita daleč od tukaj. Le-ta turobna planjava, na kateri smo sedaj, bila je edini uspeh, katerega sta imela od svojih agrarnih zakonov. Pripravimo se sedaj, da vidimo najznamenitejše grobove, ki se nahajajo na svetu.

Med tem besedičenjem dospeli smo do vhoda h grobišču.

Nekako ženski podobno bitje pričakovalo nas je tamkaj. Imela je na sebi nekaj sibilinskega. Poleg nje je jokala štirinajstletna, nepopisno grda, v cunje in krpe zavita deklica.

Ko sta zvedeli, da žele naše svetlosti ogledati si grobove Scipijonov, prižgalo je dekle malomarno tri svečice, stisnilo vsakemu izmed nas jedno v roko ter nam velelo iti za njo v nekako klet, ki pa ni bila čisto nič podobna Horacijevi: razven jednega jedinega, praznega soda in nekaj starega vinarskega orodja ni bilo namreč ničesar notri.

— So-li tukaj grobovi Scipijonov?, povprašal sem vodnico.

— Da, gospod, precej bomo pri njih.

Vstopili smo v tesno, nizko votlino: na levi in desni dotikali smo se debelega vlažnega zidovja. Zunaj je solnce prekrasno sijalo, naše svečice pa so nam le motno razsvetljevale temine.

Vprašal sem deklico na novo, je-li bomo že skoraj pri Scipijonovih grobovih; a ona mi niti odgovorila ni.

— To je tolovajski brlog, pošepetal sem nati-homa prijateljema. Vjeli smo se sedaj sami v nastavljeno past, kakor nekdanj Publius in Cneius Scipio v Hispaniji. Stikanje po znamenitih starinah popotnike čestokrat zavede v kako neumnost. Sedaj smo izgubljeni! Domovina ne boče več videla naših kostij — dejal je o neki priliki Scipio Africanus prav kakor navlašče za nas.

In kli smo vedno dalje po podzemeljskem hodniku. Za nami širila se je globoka, neprezirna tema, pred nami pa se je strop vedno bolj in bolj zviževal. Vođa nam je kapala na glavo.

Nikakor nismo mogli umeti čudne manije Scipijonov, teh sicer tako razumnih ljudi, ki so vračali prekrasne vjetnice njihovim sprogam, ki so se razgovarjali po noči z Ennijem o zvezdarstvu, ter se naposled dali pokopati s to črevljev, globoko pod zemljo, mesto da bi si sezidali lepo marmorno piramido kot n. pr. Sekstij, ali pa mogočen stolp kakor Crassus Creticus.

— Bomo-li že skoraj pri grobovih? vprašal sem mlado sibilo.

Za pravice slovenščine.

Splošna tihota je nastala, ko je deželni glavar v četrtaletni otvoritveni seji dal besedo načelniku Slovenskega kluba dr. Korošcu, ki je pričel v slovenskem jeziku:

„Visoka zbornica! Pooblaščen sem, da podam v imenu poslancev Slovenskega kluba zaradi zastopanja slovenskega jezika v današnji otvoritveni seji to-le izjavo: (Nadaljuje nemški:)

Visoki deželni zbor! Ker prebivata v naši deželi dva naroda in sta tudi tukaj v deželnem zboru, čeprav ne v razmerju, ki bi odgovarjalo razmerju njih števila, zastopana po poslancih, zato bi zahtevala ravnopravnost in bi odgovarjalo tudi navadam v drugih deželnih zborih, da se da izraza dvojezičnemu značaju dežele tudi pri nagovorih, ki običajno spremljajo otvoritev tega postavodajalnega zastopa. Vendar ni niti Njega ekselence gospod cesarski namestnik, čeprav od naše slovenske strani na to opozorjen, pri svojem nagovoru niti Njega ekselence gospod deželni glavar pri otvoritnih besedah upošteval te upravičene zahteve Slovencev. Poslanci Slovenskega kluba odločno ugovarjajo, proti takemu postopanju in izjavljajo, da odklanjajo odgovornost za vse posledice, ki bi jih imelo zastopanje slovenskega jezika v deželnem zboru. (Odobranje pri Slovenceh, krik pri Nemcih.)

Ze pri slovenskih besedah govornika so začeli delati Nemci medklíce, na katere so slovenski poslanci točno odgovarjali. To se je ponovilo večkrat tudi med nemškim izvajanjem. Graški večerni listi nemškim poslancem pridno sekundirajo, toda oboji, nemški časnikarji in poslanci, so se lahko prepričali, da bo slovenska delegacija nastopala neustrašeno, ozirajoč se edino le na to, kar zahteva od nje čast in blagor slovenskega naroda.

Prva seja deželnega zbora v Gradcu.

Dne 16. t. m. so se zbrali v Gradcu deželni poslanci k prvemu zasedanju, katero je vlada sklicala v zadnjem trenutku. Ob 10. uri je bila sv. maša v stolnici, katero je bral graški knez in škof dr. Schuster. Udeležil se je te deželni namestnik ekselence grof Clary z višjimi uradniki, naučni minister ekselence grof Stürgkh, deželni glavar grof Attems, glavarjev namestnik dr. Jankovič, štiri člani deželnega odbora, med njimi odbornik Robič in več poslancev: poslanci S. K. Z. so bili vsi, dočim je manjkalo „katoliškega“ dr. Kukoveca.

Po maši se je začelo v zbornici živahno gibanje. Večinoma se med seboj neznani poslanci iz cele Štajerske so se nekako namajno pogledovali. Vsled nove volilne reforme so nastopile v vseh raznih strankah nove moči, le tupatam se pozdravljajo stari znanci iz prejšnjega deželnega ali pa iz državnega zbora.

Navzoča sta tudi oba gospoda škofa. Poslanci S. K. Z. se poklonijo po predsedniku dr. Korošcu in podpredsedniku Rožkarju v imenu Slovenskega kluba ekselenci knezu in škofu lavantinskemu dr. Napotniku, ki je stopil sredi med slovenske poslance in se dalj časa razgovarjal z njimi. Vsi poslanci S. K. Z. so imeli pripete na prsih znake sloven-

skih Orlov, ki so vzbudili pri strankah radi lepote precej pozornosti. K našim poslancem pristopijo vodje raznih strank in se razgovarjajo o nekaterih načelnih vprašanjih.

Ob 12. uri otvori zasedanje deželni namestnik grof Clary z običajnimi pozdravi na glavarja, njegovega namestnika in poslance, in obljubuje vsestranske podpore od strani vlade.

Nato prevzame vodstvo deželnega zbora eks. grof Attems, ki imenuje provizoričnima zapisnikarjema poslance dr. K. Verstovška in Wolfbauerja, ki zavzameta svoje mesti.

Objavijo se razni predlogi deželnega odbora, in nato sta se volila dva zapisnikarja in štirje pregledovalci zapisnika, med njimi tudi gospod dr. I. Benkovič.

Po teh izvolitvah dobi besedo gospod dr. Korošec, ki poda v imenu Slovenskega kluba izjavo, o kateri pišemo na uvodnem mestu. Ko je spregovoril govornik prve besede: Slavná zbornica, začeli so nemški poslanci godrnjati, zlasti so se odlikovali spodnještajerski renegati, katerim doma v trgovinah ni ne smrdi slovenska govorica; tudi nekateri krščanski socialci so se vtikali z medklící. Energično so te medklíce zavrnili slovenski poslanci z opazko, da se bodo morali privaditi slovenskega jezika, ki ima v deželi isto pravico kot nemščina. Nato so vtihli in poslušali protest Slovenskega kluba. Možno nastopanje cele slovenske delegacije je imponiralo v zbornici.

Pač pa se je jako klaverno držal sicer vse-mogočni zastopnik slovenskih trgov dr. Kukovec. Ze prvo zasedanje je torej pokazalo, da je slovensko spodnještajersko ljudstvo prav dobro izbralo svoje zastopstvo, ki je neustrašeno, delavno in neupogljivo nasproti še tako mogočnemu nasprotniku v deželi.

Dne 16. t. m., v prvi seji deželnega zbora, je stavil deželni poslanec dr. Korošec v imenu Slovenskega kluba predlog za splošno, enako in direktno volilno pravico za deželni zbor štajerski.

Poslanec Rožkar je stavil v imenu Slovenskega kluba predlog zaradi suše. Zahteval je od dežele in države zadostno pomoč.

Politični pregled.

Deželni zbori

na Češkem, Gornje-Avstrijskem, Moravskem in Koroškem bodo sklicani za dan 21. septembra.

Poslanci S. K. Z.

so imeli 15. t. m. pri deželnega glavarja namestniku dr. Jankoviču v Gradcu sejo, in so se konstituirali v „Slovanski klub“ deželnozbornih poslancev. Za predsednika „Slov. kluba“ je bil izvoljen dr. Korošec, za podpredsednika Rožkar, zapisnikarja pa sta dr. Verstovšek in Ozmeč. Vršilo se je na to temeljito posvetovanje o taktičnem postopanju v prvih sejah.

Deželnozborni klub

kršč. socialcev si je izvolil sledeče vodstvo: Hagenhofer, nacelnik; Schoiswohl in Wagner, namestnika; Huber in Riegler zapisnikarja. — Klub social-demokratskih poslancev si je izvolil vodstvo: Ressel, nacelnik; dr. Schacherl, namestnik, Horwatek, zapisnikar.

— To ni za grobe Scipijonov, dejal sem jaz starki, to je, le za sveče, ki ne veljajo niti kake tri bajoke.

Pričakoval sem zahvale.

— Tri paole!, zakričali ste h kratu mati in hči. Niti Vergilijeve furije niso bile strašnejše v svoji jezi. Tri paole! Za tak beraški denar ne kažemo grobov Scipijonovih. To niti miloščina ni! — Me smo Rimljanke! — Grobove Scipijonov za tri paole! Ali vas ni sram, tujec!

— Toda kje imate vendar grobove vaših Scipijonov?, dejal sem ji in smeh me je silil.

— Tukaj so, zakričala je starka brez pomisleka v svoji srditosti. Tako je zapisano v bukvah in ves svet to ve, samo vi, ničvedeci, ne! Toda ne boste mi ušli, ne, pred mi bodete plačali. Mi ne kažemo nikomur Scipijonovih grobov spod jeden tolar. Dajte mi ga!

Le s silo smo se mogli preriti do svojega voza, ki je stal na Apijevi cesti. Naš voznik, ki je zakrivil ves ta dogodek, nas je pustil poslušati celo četrte ure psovanje matere in njene hčere. Kakor Vergilijeve harpije naslonili sta se na zid in njuno psovanje in preklinjanje slišali smo še dolgo.

Konji so se počasi pomikali dalje. Perfidni voznik skrbel je za to, da nam ni ušla niti najmanjša besedica tega psovanja in zmerjanja v klasičnem italijanskem jeziku, koje je prihajalo sem od grobov velikih Scipijonov.

Ko smo se vračali iz cirkusa Antoninovega, morali smo se zopet peljati mimo grobovja Scipijonov. Baburri bili sta še vedno na svojem mestu ter nas že od daleč opazili v odprti kočiji.

Veleli smo izvoščeku, naj vozi brzo mimo njiju. A on se nam je samo škodoželjno smehljaj, češ, da ne ume naše italijansčine. Pripravljani smo že bili, da se boče vsula kopica kamenja na nas baš na onem mestu, kjer je bilo kamenanih toliko mučenikov.

Vsenemci proti krščanskim socialcem.

Kljub temu, da vlada med nekaterimi krščanskimi socialci velik nemški šovinizem, napadajo še vendar le nemškonacionalni mladiči svoje krščanske kolege. V nedeljo je na Dunaju okoli 200 nemških radikalcev demonstriralo pred dunajskim rotovžem s klici: pfuj Lueger!

Socialdemokraški splošni shod

v Lipskem na Nemškem je izrekel virtemberškim sodrugom grajo, ker so se udeležili udanostne svečanosti v Friedrichshafenu. Na predlog Liebknechta se je obsodilo postopanje ruske vlade proti volučionarcem in ob enem tudi ravnanje nemške vlade, ki podpira rusko vohunstvo. Izreklo se je ogorčenje tudi nad postopanjem španske vlade proti antifilistom.

Wekerle — demisionira.

V sredo je bil ogrski ministrski predsednik 2 uri pri cesarju v avdijenci. Odločitve ni bilo in tudi načrta za ugodno rešitev krize Wekerle ni predložil. Zato bo dne 28. t. m. naznanil ogrski zbornici svojo demisijo.

Cesar je dal poklicati k sebi ogrskega naučnega ministra Apponyja. Sprejme ga v avdijenci v nedeljo dne 19. septembra. Appony trdi, da ta avdijenca ni v zvezi s političnimi vprašanji.

Nov finančni zakon.

Bilinski sestavlja nov finančni zakon, s katerim se zviša davek na petrolej ter se uvede monopol na vžigalice, davek na električno in plinovo luč in davek na mineralne vode.

Delegacije.

Delegacijskega zasedanja letos najbrže ne bo, vsled česar nastane s 1. januarjem ex-lex stanje v skupnih zadevah monarhije. Vzrok je ogrska kriza, ker Ogrri prirejajo politične komedije in delajo težavo državi, najbrž da bi zopet izsilili kaj političnih koncesij.

Bienert h pred padcem.

Sklep Poljske ljudske stranke, ki smo ga priobčili v zadnjem listu, je velevažen z ozirom na splošen položaj avstrijskega državnega zbora. To Bienert h dobro zna in zato se tako pridno proti svoji navadi posvetuje s strankami, zato tako pritiska, naj bi zboroval češki deželni zbor. Sklepi Poljske ljudske stranke so popolnoma zapri sapo vladnim listom, ki dobro znajo, da je položaj v državnem izboru za sedanje vlado tako poslabšan, da bolj biti ne more, ker bo v jesenski državnozborni kampaniji v večini dosedanja opozicijska manjšina, ako se spletkam, ki bodo zdaj sledile, ne posreči odtegniti opoziciji toliko poslancev, kolikor jih rabi sedanja protislovanska vladaja. To prav dobro znajo vsi vladinovi, zato so pričeli pisariti o ogrski krizi jako obširno, da zatemne svojim bralcem pravo sliko vladi skrajno neugodnega državnozbornskega položaja. Upamo, da se dosedanja vladna opozicija, zdaj že državnozbornska večina, ne naseđe spletkam, ki jih bo javnost težko nadzirala, ker se bo spletkarilo za kulisami. Položaj se v najkrajšem času pojasni. Mogoče, da obstruira jeseni obstrukcije navajena vladna manjšina.

Ustavila se je, ter obrnila k nam. Naše lučice razsvetljevale so njene sive oči in z rudečico pokrita lica. Stegnila je roko proti neki temni volilni ter dejala kislega obraza:

— Ecco un sepolcro di Scipione!

— Katerega?

— Scipijona!

— Toda katerega izmed tridesetih?

— Ne vem!

Posvetili smo s svečicami v naznačen kraj. Toda tam ni bilo nikakega groba, nikakega Scipijona. Vodnica nam je nato razložila, da se nahaja sarkofag v Vatikanu; ona nam je pokazala samo kraj, kjer se je poprej nahajal.

Šla je dalje. Črez deset korakov obrnila se je zopet k nam, rekoč:

— Ecco un sepolcro di Scipione.

Mi pa zopet nismo videli ničesar. In zopet nam je ona hladnokrvno razložila, da se tudi sarkofag tega Scipiona nahaja sedaj v vatikanski galeriji.

Tako se je zgodilo tudi še pri naslednjih desetih ali dvanajstih grobovih. Res je, da smo nekočkrat našli na zidu, nekake hieroglife in neumljive črke, kot n. pr.: en, coss, se itd., opazili smo za neko grobljo celo monogram: S. P. Q. R., toda o kakem grobu ni bilo tudi tukaj ne sluha in ne duha.

Le-ta podzemeljski hodnik je imel dva izhoda. In tako smo prišli venkaj, ne da bi se bilo treba vračati po isti poti nazaj. Lučice so že ugašale, ko smo zopet dospeli na prosto.

Grda starka čakala nas je pri vratih. Stegnila je proti nam svoje koščene, zarjavele roke ter svoj zgovorni obraz, s kojim dan na dan ružijo Italijani neizkušene, zvedave potovalce. Neumno je bilo sicer drago plačati podzemeljski sprehod in neprijetno mistifikacijo. Toda treba se je bilo vendarle udati. Podarili smo ji tri paole.

Zato smo bili prav veseli, ko sta nas baburri sprejeli samo s psovkanj, klepetajoč nekaj o paolih, tujcih, sleparjih, Scipijonih in grobovih, kar ni nikogar izmed nas ranilo ali mu sploh kako drugače škodovalo.

Pred tem dogodkom imel sem čudovito spoštovanje do Scipijonov; od takrat pa se jih le z nevoljo spominjam. Če berem o bitki pri Zami ali o razdejanju Kartagine ali o vzdržnosti Afrikanovi, spomnim se vselej na one tri svečice, na dve sibil, na tri paole in na grozne grobove in čudim se, kako da ni Hanibal potolkel Scipijona pri Zami, temveč baš obratno.

In srdim se na ves rimski narod, da ni kamenjal onega zločestnika iz rodovine Scipijonov, kateri je povabil senatorje — mesto da bi vredil državne finance — na sprehod na Kapitolj v zahvalo nesmrtnim bogovom, ki vendar niso imeli prav ničesar opraviti s suhopannimi številkami državnega proračuna.

Tako prične človek sovražiti najbolj čislame, najbolj zaslužne može. In vselej me je jezilo, kadar sem se spomnil, da se je kakor meni godilo poslednji drugi potovalec, koje je vozil kak izvošček iz Monte Mario pred poslopjem Curia innocentiana po Apijevi cesti. Kajti vse te plačujete baburri, stanujoči pri grobeh Scipijonovih.

Kakor zaznamujejo mornarji vsako pečino, koje na novo najdejo, s pičico na zemljevidu, tako tudi jaz svarim vsakega bodočega turista, naj se varuje zakotja sibil na Apijevi cesti.

Kajti človek se ondi več nego jedenkrat opehari. Tako kakor v katakombah, poruši se tudi tukaj kaj lahko strop. In v resnici neumnó bi bilo, če bi človeka, iščočega grobove — kojih niti ni ne — zasula opeka ali pa razpokani obok nekdanjega rimskega mavzoleja.

Krize nimajo samo Mažari, ima jo tudi avstrijska vlada, Mažari jo priznavajo, avstrijska vlada jo zakriva. Po parlamentarnih načelih drugod bi morala naša vlada že zdaj izvajati posledice, ko je zavzela Poljska ljudska stranka odločno opozicijsko stališče proti njej.

Bienert in koprsko učiteljske.

Učiteljske v Kopru je vlada sklenila iz pedagogičnih in tudi drugih vzrokov na zahtevo Slovenev premestiti v Gorico. Proti temu se je živnil italijanski furor. Že je začela Bienertova vlada omahovati in poslanec Marani je zmagovalno klical v svet, da je ta vladin sklep sistiran. Silno ogrčenje se je lotilo vsled tega vseh Slovencev brez razlike strank. Boj na nož proti takemu ministristvu bi bila nujna posledica. Sedaj se je razglasilo, da se v tej zadevi še pričakuje poročilo tržaškega namestništva in da se bo vlada definitivno odločila 18. septembra. Opozarjamo jo, da naj se ne umakne italijanskemu terorju, sicer bo prav kmalu, še prej nego misli, prisiljena, da se umakne opravičenim nevoljam našega ljudstva, ki ne mara dobivati več od vlade same udarce.

Skupni ministrski svet.

Skupnega ministrskega sveta dne 14. t. m. so se udeležili Aehrenthal, Schönaich, Burian, Montecuccoli, Bienert, Wekerle, Bilinski, sekčni načelnik Engel in ogrski ministrski svetnik Zawadowski. Vodil ga je Aehrenthal. Pred vsem so razpravljali o državnem proračunu za leto 1910 in o povišanju izdatkov, ki se tičejo: 1. 54.000.000 K za odškodnino Turčiji, 2. mobilizacijski pozimski stroški, 3. pozimska naročila. Zadnji dve točki znašata 160 mil. kron. Naknadno odobriti se bo moralo torej 216 mil. kron. Proti tem postavkam se ni ugovarjalo. Pač sta pa ugovarjala oba finančna ministra proti zahtevam vojne uprave in mornarice. Predlogi se vrnejo strokovnim komisijam. Razpravljali so tudi o bosansko-hercegovskem ustavnem načrtu.

Ogrska kriza poostrena.

Pčasna ogrska kriza se je zdatno poostрила. Wekerlova avdijenca pri cesarju dne 15. t. m. je ostala popolnoma brezuspešna. Krona hoče, naj se odgodi vprašanje skupne banke do leta 1917. Košut, ki ima večino, tega ne priznava in hoče, da se reši bančno vprašanje po volilni preosnovi. Ogrski ministri, ki stoje na stališču nagodbe iz leta 1867, zahtevajo od krone vojaških koncesij. Zahtevajo tudi, da že prične avstro-ogrška banka izplačevati v gotovini. Upoštevati se morajo tudi zahteve vojne uprave, ki so letos izredno velike. Aneksija Bosne in Hercegovine nas stane 167 milijonov kron, nadalje zahteva vojna uprava dreaughte, ki bodo stali 200 milijonov, in še za druge izredne potrebe 97 milijonov kron. Kislo jabolko Wekerle je obširno poročal vladarju o položaju. Odločitev ni padla. Ogrska vlada bo morala 28. t. m. poročati ogrskemu državnemu zboru, da je odstopila, na kar se ogrski državni zbor odgodi. Diference med ministri so tako velike, da ne bodo mogli več ostati skupaj. Košut je izjavil, da smatra položaj za žalosten in brezupen.

Madžarska silovitost.

Med grofom Apponyjem in rumunsko duhovščino je nastal razpor zaradi znanega pdkoka Apponyja, da morajo v rumunskih šolah duhovniki učiti deca Oče naš v madžarskem jeziku. Duhovščina se je pritožila na rimsko stolico.

Španski poraz.

Iz Orana se poroča, da so bili Španci poraženi pri Suk el Arbi v Hebdani in so se morali umakniti. Lex Axmann. Nižjeavstrijski deželni zbor je 16. septembra nanovo sklenil slovečo lex Axmann.

Kolekujte vsako pismo z obmejnim kolkom!

Raznoterosti.

Imenovanje. Za nadomestnega učitelja na drž. gimnaziji v Mariboru je imenovan gospod Anton Rabuza.

Hans Woschnagg obdrži svoj deželnozborski mandat, kakor je sp. bil c. kr. namestništvu v Gradcu. Vidi se mu, da je prvi rad poslanec.

Dijaško društvo tridentinsko, ki je izdalo na ljudstvo oklie, naj se Andrej Hoferjeve slavnosti ne udeleži, je tirolsko namestništvo razpustilo.

Slovenski se učijo! „Marburger Zeitung“ ima navedo, da grozovito zabavlja na vse, kar je Slovenskega, v zadnjem listu pa pozivlja Mariborčane, naj obiskujejo nek slovenski jezikovni tečaj, katerega priredi vadnični učitelj Herbst. Priznanje, da se tudi v Mariboru danes ne more več izhajati brez slovenščine.

„Vaterland“ proti nemški nestrpnosti. Nemško-nacionalna vest je krščanskim socialcem pošteno izprašal dunajski „Vaterland“. Bil je to že slednji čas, ker so se nekateri krščansko-socialni poslanci začeli tako nemško-radikalno prekopicavati, da so dosegli že skoraj vsenemške klovne. Ta nemška prepotentnost, ki jo izžarjajo listi, kakor „Deutsches Volksblatt“ na Dunaju in „Grazer Volksblatt“ in bolj zakotni njihovi kolegi, je onemogočila letošnji

vseavstrijski katoliški shod. Bati se je, da bo vsled te naronne nestrpnosti in krutosti proti slovanskim narodom, krščanska solidarnost trajno trpela. Vsled tega je posegel vmes „Vaterland“. Zanj ne eksistira tista slovanska nevarnost, pred katero se svobodomiselnim in nekaterim vodeno-krščanskim Nemcem tresejo hlačice.

S policijo in zakonitimi uredbami se Slovainom ne da priti do živega, ker napad rodi odpor. Zakonito stalurirati enojezičnost Nižje Avstrijske s tem, da se upelje lex Axmann in se tako slovanskim privatnim šolam odreče za vselej pravica javnega poduka, je nešmiselnost. Ali ni severna Amerika enojezična država v kljub temu, da imajo tamošnji Nemci svoje šole in druge kulturne naprave? Dunaj napraviti izključno nemški — to se pravi: ga obdati s sloviti Kitajskim zidom. Ne torej nastopati proti slovanskim šolam, temveč podpirati jih, to se pravi, delati za nemštvo in utrjati njegovo stališče na Dunaju.

Pametne so te besede in mi se jih veselimo, ker so nam dokaz za to, da je v nemških krščanskih krogih še veliko takih ljudi, katerim narodna strast še ni zmešala možganov. Priporočamo urednikom „Grazer Volksblatt“, naj te besede trezno in brez predsodkov preberejo. Morda jim bodo pomagale, da vendar enkrat zopet najdejo ravnotežje, če je še sploh mogoče.

Iz državne stavbene službe. Namestnik je imenoval stavbene adjunkte Ivana Veingerla, Maksa pl. Paumgartnera, Karola Fleischerja, Rudolfa Pertassek, Norberta Schwab, Rudolfa Enzi in Leona Frisee inženirjem.

Pozor! Vojna uprava kupi za oskrbovalnico v Trstu pri avstrijskih mlinih po trgovskem običaju 1250 stotov pšenice in 2200 stotov ržene moke. Tozadevni zagotovitvi razgovor se bo vršil dne 9. oktobra pri c. in kr. intendanci 3. voja v Gradcu. Kolekovane ponudbe morajo biti najkasneje do 9. ure predpolne na označenem mestu, kjer se lahko izvejo tudi natančnejši pogoji.

Narodno-obrambna enketa, ki je bila napovedana za 20. septembra, pa jo je vlada za ta dan prepovedala je preložena na torek, dne 5. oktobra ob 3. uri popoldne. Slovenci, posebno iz obmejnih pokrajin, pohitite ta dan v Ljubljano, da si zasnujete trdno in enotno obrambno organizacijo!

Za St. Iljski Dom je daroval č. o. Bernardin Šalamon, kaplan v Sv. Trojici v Halozah 2 K in za po toči poškodovane 3 K. Hvala!

Nemškutarji med sabo. Pri obravnavi Aistrich-Woschnaggovi je rekel zagovornik Woschnagg dr. Mravlagg, da Aistrich ne sme Wošnjaku očitati renegatstva, saj je on tudi Ajstriž. Aistrich mu je pa odgovoril, da se sam sicer ni nikdar pisal Ajstriž, pač pa je mogoče, da Aistrich pride od Ajstriža; toda, je rekel Aistrich, če že gledamo na etimologijo, potem je pa dr. Mravlagg še veliko bolj slovenski Mravljak (der Ameisenfresser). Naš poročevalec nam ne poroča, kak obraz je pri tem napravil dr. Mravljak.

Somišljenikom! Ako gremo po deželi, še najdemo kraje, kjer se naše časopise, posebno „Straža“ ne nahaja v potrebnem številu. Po ena ali dve v vasi je vse premalo z ozirom na današnje razmere. Vsak naobražen štajerski Slovenec bi moral biti naročnik „Straže“, in če sam ne zmore, naj stopi skupaj z enim ali dvema sosedoma, da si naročijo „Stražo“. Posebno sedaj ob pričetku zadnjega četrtletja skušajte pridobiti čim več naročnikov. Vse za naše katoliško-narodno časopise!

VPisovanje čeških otrok v Komenskega šolo na Dunaju se je vršilo dne 13. t. m. Sprejetih je bilo 850 otrok, radi pomanjkanja prostora so jih morali več ko 200 zavrniti. Starši so jokali, ker bodo morali dati otroke v nemške šole. Neki mož je zaklical: „Dvakrat že je bil moj otrok zavrnjen; hodil je eno leto v nemško šolo, pa niti svojega imena ne zna zapisati“. Šolske razmere v Avstriji so res pravi škandal dvajsetega stoletja.

Za sklad obmejnih Slovencev so poslali: Matija Kelemina, župnik v poklju, 20 K. Evald Vračko, župnik v St. Ilju, 20 K. Josip Kranjc, kaplan v Hočah, 20 K. Mihael Golob, kaplan v St. Ilju, 20 K. Anton Merkun, kaplan, Mengeš (drugič), 20 K. Neimenovana iz Srednje vasi, Boh., 20 K. Elizabeta Mrak, Haret Faied 8, Kairo, Egipt, 20 K. Omizje pri „fajmostru“ 20 K. V veseli družbi nabralo dne 8. septembra v gostilni pri Flegarju, nasproti deželne bolnišnice, 3 K 22 vin, Franc Hostnik 2 K, Janez Novšak 2 K, Ana Knaus 1 K, Terezija Wurzer 1 K, Anton Ribar, župnik, St. Vid na Planini, 3 K, Marija Pavline, samica 2 K. — Pomotoma je bilo v darovih za sklad obmejnih Slovencev izkazanih 5 K, katere je g. Jan poslal v drug namen. Naj raste obmejni sklad. Darajte vsi po svoji moči. Vse za obrambo meje!

Vojna uprava nam naznanja, da kupi po trgovskem običaju za Celje 300 kubičnih metrov trdih drv, za Ljubljano 1100 stotov premoga, za Gorico 1400 kubičnih metrov trdih drv, in za Pulj 3630 kubičnih metrov trdih drv in 10.200 stotov premoga. Tozadevni zagotovitvi razgovori se bodo vršili meseca septembra pri pristojnih vojaških oskrbovališčih, in sicer: v Celju 25., v Celovcu 20., v Ljubljani 21., v Gorici 17. in v Pulju 16. septembra t. l. Kolekovane ponudbe morajo biti najkasneje do 9. ure dopoldne na svojih mestih. Natančnejše se izve pri imenovanih vojaških oskrbovališčih.

Dijaška kuhinja v Mariboru. Prihodnji četrtek, dne 23. t. m. ima društvo „Dijaška kuhinja v Mariboru“ svoj letošnji občni zbor z običajnim vsprejemom ob 5. popoldne v stanovanju gospoda predsednika stolnega dekana dr. Ivana Mlakarja. Vsi udje so na ta občni zbor tem potom povabljeni. Posebna povabila se ne bodo razposlala. Odbor.

Za dijaško kuhinjo v Mariboru so darovali sledeči p. n. dobrotniki in dobrotnice: Vozlič Leop. kaplan, 10 K; Primec Franc 6 K; Janez Serbela v Pobržu kot kruh sv. Antona 4 K; Zolgar Vinko, kaplan, 10 K; gostje na primiciji č. o. Hrizogona v Krapju 7 K; Bratko Gust. nabral na primiciji Rem. Koglerja pri Sv. Trojici v Slov. gor. 5 K; Marinič, osmošolec pri Ptuj, 16.27 K; za kruh sv. Antona Ljutomerčan 1 K; Franc Zagoršak v Zamencih 30 K; tovariši ob 20letnici 52 K. Vsem dobrotnikom stoteri Bog plati!

„Vaterland“ proti lex Axmann. Stari konzervativni list nadaljuje svoje podučno in pomirjevalno delo med nemškimi krščanskimi socialci. Po njegovi sodbi je lex Axmann — pljusek v vodo. Svobodnim ljudem se ne sme kratiti svobodo preseljevanja. Dunaj kot mesto, ki leži blizu meje nemškega ozemlja, je odprt slovanskim priseljencem, osobito delavcem, ki so že zaradi tega pri podjetnikih v čisljih, ker so bolj poceni nego nemški. To priseljevanje bo ostalo, naj si eksistira lex Axmann ali ne.

Priseljeni elementi se počasi, pa gotovo asimilirajo domačemu, kulturno višje stoječemu prebivalstvu. To se bo zgodilo z in brez lex Axmann, z in brez Komenskyjevih šol. Cemu pa potem Komenskyjeve šole? Clovek se hoče v šoli naučiti ne samo kakšnega jezika, ampak kar potrebuje za življenje in kar mu pomaga do višje stopnje v družbi, torej: brati, pisati, računati itd. In sicer se hočemo temu prav dobro priučiti; to pa je mogoče samo in edino na podlagi materinščine.

To je klandanašnji priznana načelo, in kjer se to ne izvaja, se tako postopanje imenuje barbarstvo in betijarstvo. Poleg materinščine pa se bo tudi gotovo vsak, ki si hoče ustvariti boljšo bodočnost, priučil nemščine.

Kar se pa dostaja izobraženih, narodno zavednih in gospodarsko dobro stoječih krogov slovanske narodnosti, je proti njim lex Axmann še manj uspešna. Če imam denar, me cel svet ne more siliti, da bi svoje otroke dal učiti nemško, če nočem; najamem si lahko zasebnega učitelja ali pa pošljem otroke kam drugam.

Lex Axmann torej ne bo dosegla svojega namena. Nekdaj je kot lex Kolisko bila stavljena iz demagogičnih motivov. Veliko jih je, ki dandanašnji ne spoznajo več namena tega predloga. Namen njegov je bil: razcepiti katoliško Avstrijo v krdele narodnostnih skupin. Divide et impera je bilo že od nekdanj geslo liberalnega časopisja.

Straža na Dunaju. Prvikrat si dovoljujem danes na kratko popisati v cenjenem mi listu gibanje naše dunajske Straže. Kakor vsako drugo nedeljo v mesecu imeli smo tudi dne 12. t. m. dunajski Slovenci svojo slovensko službo božjo in potem mesečno zabavo. Zbrali smo se primeroma v velikem številu, kar jasno kaže, da je zanimanje za Stražo res veliko. V ubranih besedah nam je vlč. gospod Rehol polagal na srce, kako naj delujemo za ugled in napredek Straže. Žal, da nas ta velezaslužni gospod, velik mladnoljub, ki je takorekoč stal ob zibelki naše Straže ter z dušo in srcem požrtvovalno že od nje obstanka deloval v nje prid, žal, pravim, da nas ta bodritelj zapušča. Preganjiv prizor se nam je nudil, ko mu je petletna hčerka našega gospoda podpredsednika Ivana Kvas k slovesu med krasnimi besedami izročila šopek cvetic in priporočila Stražo v njegov trajen spomin. Dragi roja ki, zbirajmo se prav pridno v tem našem društvu, ki nam nudi obilo zabave in izobrazbe; ne držimo križem rok v sedanjem, za Slovence tako kritičnem času. Skrbimo po močeh, da se bo prav kmalu začelo vzdigovati iz tal cesarskega mesta Dunaj poslopje, kamor bomo s ponosom lahko natisnili prelepe besede „Naš dom.“ Plačilo za naš trud nam bo prijetna zavest, da smo koristili v vsakem oziru naši mili zemlji in ob enem poznejšim rodom olajšali turkajšnje bivanje.

Rabite le vžigalice: V korist obmejnim Slovincem!

Štajersko.

Mariborske novice.

Iz finančne službe. Finančni računski revident dr. Hans Hauke je premeščen iz Maribora v Celje.

Umrl je gostilničar Wersonig.

Umrl je nagle smrti Fran Kraner, ravnatelj deželne viničarske šole v Mariboru. Napravil se mu na vratu mozol, katerega si je odrgnil, vsled česar se mu je zastrupila kri.

Pri občinskih volitvah v Studencih so zmagali socialdemokrati v III. razredu s pomočjo Slovencev. Volitev prvega in drugega razreda se je preložila.

Sv. Magdalena. Meseca julija je bilo 48 mrličev, 9 poročenec, 33 krščencev, 1 povratek v sv. katoliško cerkev. — Tudi je končana dolga vojska proti mestnemu uradu v zadevi povratka Liebmunda Usar, katerega je hotel mestni urad po vsi sili med protestante prištevati, visoka c. kr. namestnija pa je njegovo določbo ovrгла — von amtswegen wegen irriger Gesetzesanwendung aufgehoben.

Hlapec Trebeš ni bil napaden, kakor smo poročali zadnjič, ampak je sam storil ta nepremišljen korak, ker se je bal vojaščine.

Izpred sodišča. Radi neprevидnega ravnanja z orožjem je bil obsojen posestniški sin Anton Beranič iz Cirkovec na pet mesecev strogega zapor. — Delavec Muršek v Radvanju je v Lobnikovi gostilni sitnost prodajal, za kar sta ga domači sin in posestnik Pere vrgla iz gostilne. Muršek je potem metal kamenje v Perca in ga težko ranil, poslužil se je tudi noža, in dobil za to sedem mesecev zapor.

Kam pa v nedeljo? V Studence, kjer priredi ondoto izobraževalno društvo veselico z mnogovrstnim vsporedom. Začetek ob 3. uri popoldne v gostilni „zur weissen Fahne“, vstopnina 20 vin. Prijateljem prijetne neprisiljene zabave svetujemo, da ne zamudijo te prireditve, ampak jo polnoštevilno obiščejo, ter pripeljejo seboj še mnogo svojih znancev. Na svidenje!

V tukajšnji bolnici je umrl na vnetju možganske mrene Framski gostilničar in posestnik g. Mihael Turner, brat g. dr. Pavla Turner. Truplo prepeljejo v soboto v Fram, kjer je ob 3. uri popoldne v rodbinski grobnici polože k večnemu počitku. Zvestemu sinu slovenskega naroda naj bo lahka domača gruda, njegovi plemeniti duši pa naj sve-ti večna luč. Velenčenemu g. doktorju in veleugledni rodbini naše iskreno sožalje!

Na turški meji so napadli Albanci dve carinski čuvajnici. Po dolgem boju so financarji, od katerih je bil eden težko ranjen, pregnali napadalce.

Za bedne gimnazijce mariborske so darovali na moj oklic v šolskem letu 1908/9. po izkazanih 216 K še g. Z. Maribor, 1 krono; prof. dr. Lukman, Maribor, 5 kron; odvetn. koncip. dr. F. Lašič, Maribor, 3 krone; Neimenovan 1 krono; posestnik paromlina v Središču J. Zadravec 13 kron 20 vin. (plačilo za 2 tedenska obeda); g. učitelj R. Z. v Novemestu 10 kron (660 za 1 tedenski obed K 340 K); nadzornik Pšenjak 5 kron; vsega skup torej 254 kron 20 vin. Od teh se je plačalo dijakom 626 obedov po 30 vin.; izdalo se je tedaj 187 kron 80 vin., preostalo pa je od nabranih 254 K 20 vin. še 66 K 40 vin., ktere sem oddal dijaški kuhinji po njenem zastopniku č. g. kanoniku Kavčiču, da jih porabi v prihodnjem šolskem letu 1909/10. v podporo revnih dijakov. Vsem darovalcem v imenu revnih dijakov izrekam najiskrenejšo zahvalo s prošnjo, da se blagovolijo tudi z naprej spominjati ubogih mariborskih dijakov. Prispevki naj se pošiljajo neposredno dijaški kuhinji; jaz darov ne morem sprejemati več, ker sem si izprosil radi bolehnosti daljši dopust.

Dr. Ivan Arnež, c. kr. gim. učitelj.

Nemška olika. Mariborski brivec Anton Flieger je dne 24. avgusta pri belem dnevu trgal lepake raz vrata Spodnještajerske ljudske posojilnice v Mariboru. Pri razpravi dne 16. t. m. je bil Flieger obsojen na tri krone globe ali 12 ur zapor. Ko je obsojen zapustil dvorano, je zaomahljivo rekel edini slovenski priči: Hots si auszohlt! Bil je torej strašno vesei, da je dobil tako majhno kazen!

K sprejemnemu izpitu za prvi slovenski razred se je na tukajšnji gimnaziji včeraj oglasilo 44 učencev. V juliju je že 26 učencev napravilo sprejemno izkušnjo.

Celjske novice.

Zavodi šolskih sester v Celju. V osemrazredno ljudsko dekliško šolo šolskih sester v Celju je sprejetih okoli 500 otrok. Te dni se še vedno oglašajo za sprejem. Največ šolskih deklet je izostalo iz Ostrožnega in Šmarjete, ki so torej vstopila v nemško dekliško šolo! — V konvikt je sprejetih 16 deklet, za 4 še bi bilo prostora. — V 6., 7. in 8. razredu se uči isto, kar v trirazredni meščanski šoli. Dekleta iz konvikta obiskujejo te razrede, nekatera pa nadaljevalni tečaj, kjer se vadijo v šivanju, pranju, likanju, kuhanju in v drugih gospodinjstva se tičeih rečeh. — Radi 8. razreda se je moral šolski vrtec preseliti v Kmečlovo hišo na Prekopu, ker v šolskem poslopju ni več prostora.

Začetek šol v Celju. Pri šolskih sestrah se je pričela šola s sv. mašo dne 16. t. m. Pri šolski maši so se dekleta odlikovala z lepim vedenjem in ganljivim petjem. Vse druge šole imajo šolsko sv. mašo dne 18. t. m., le slovenska okoliška deška šola šele 20. t. m. iz nerazumljivega vzroka; sicer bi najbrž prišlo morebiti več fantov v slovensko šolo.

Ptujske novice.

Imenovan je g. Hug u Podrazek pravim učiteljem na Franc. Josipovi gimnaziji v Ptuj.

Vesele trenutke so imeli v soboto in nedeljo gornještajerski žandarji na Ptuj: dela nič, jedila pa veliko. Judennacl (gostilna) si je gotovo želel že večkrat tolikoega števila cesarskih gostov. Račun bo plačal po največ slov. kmet!

Opozorjamo še enkrat na esperantsko veselico, katera se vrši v nedeljo v Narodnem domu. — Vspored je bogato izbran in gotovo ne bo nikomur žal. Zato pa na svidenje v Ptuj v nedeljo!

Kako je to, da je smela zadnja sobota in nedeljo pruska nemška druhal pred očmi žandarjev nemoteno na kolodvoru v prvih vrstah čakati na prihajajoče Slovence, da jih tolovajsko napade? Ali bi ne bilo najkrajše, odstraniti od kolodvora te divjake?

Ptuj. Pred tukajšnjim porotnim sodiščem se vrši dne 22. t. m. obravnava proti Francu Gonza in Heribertu Kasparju zaradi znanega napada na ravnatelja ptujske hranilnice, Kasparja v Ptuj. Heribert Kaspar je 11 let stari sin ravnateljev in je tožen, da je skoval last za umor lastnega očeta. Kaj bi pisali umazani nemški lističi, ako bi se kakšen tak obžalovanja vreden dogodek pripetil v slov. občini.

Ptujski mestni svet je na predlog zagrizenega Nemca, trgovca Kasimir-ja sklenil, odstraniti imena: Florjanova ulica in trg, Ulice Vsehl svetnikov, ker so preveč krščanska, ter jih nadomestiti s

pristno-nemškimi. To je tisti Kasimir, ki je pred par leti predlagal, naj se odstranijo prazniki, gotovo zato, da bi krščanski Slovence lahko tudi te dni obiskovali njegovo trgovino!

Umrli je na Ptuj dne 14. septembra na svojem posestvu v Vičavi pri Ptuj veleposestnik in iz delovatelj „ptujskega sekta“ Valdemar Hinze; bil je protestant.

Krasno vreme izvrstno upliva na gorice; pričakovati je posebno v Halozaht mnogo in dobre vinske kapljice. — Na vrtu g. prof. Kolariča evelje vijolice kakor spomladi.

Drugi kraji.

Hoče. Učenka Barbara Grašič se je pretečeni teden peljala s Pohorja na polnem vozu drv. Kar naenkrat so se volji splašili in deklica je padla z voza. Neko drevo, ki je bilo za voz obešeno, jo je prijelo, ter ji odtrgalo polovico meče na nogi.

Hoče. Čebelarški shod se vrši dne 26. septembra po večernicah v šoli. Govoril bo potovalni učitelj g. F. Juranič o vprašanjih, kako naj ravna čebelar s čebelami v jesen in po zimi. Razpravljalo se bo tudi o ustanovitvi čebelarškega društva za Hoče in Slivnico. Vsak, ki se za čebele zanima, naj pride. Opozorite čebelarje sosede!

V Framu se vrši na Matevževu dne 21. t. l. m. velik živalski sejem. Ker je pričakovati veliko kupcev, se posestniki vljudno vabijo, da priženejo obilo tepe živine na ta sejem.

Sv. Lovrenc na Drav. polju. Učiteljica Marija Osenjak v Majsbergu je za stalno nameščena na tukajšnji ljudski šoli.

Gotovlje. Tukaj je umrl previden s sv. zakramenti g. Martin, Steiner posestnik in gostilničar. Na zadnji poti ga je spremljalo na stotine ljudi, kar je pokazalo, kako je bil rajni priljubljen. Rajni je imel sedem sinov, od teh je bilo šest vojakov-četovodij. Blagemu možu svetila večna luč.

Škale. Kmetijska zadruga ima v nedeljo, dne 26. septembra po večernicah v župnišču občini zbor. Na vzporedu je tudi razpust in likvidacija zadruge.

Brezice. Za novo okrajno glavarstvo v Brezicah je dovolilo ministrstvo notranjih zadev nakup stavbišča v obsegu 2134 štirjaških metrov. V tem novem poslopju bode tudi v bodoče davčni referat, davkarija, evidenca zemljiškega davka in stanovanja okrajnega glavarja in slug.

Sv. Jurij v Slov. goricah. Kmetijska podružnica bo imela v nedeljo 19. t. m. popoldne v gostilni g. Krajca izredno zborovanje, na katero so vabljeni vsi, posebno tisti, ki so poškodovani na travnikih, po ogrcih. Razgovor o umetnih gnojilih.

St. Jurij ob juž. žel. Dva trgovska pomočnika tukaj zmiraj govorita črez klerikalne kmete po gostilnah ter jih zaničujeja. Če se to še prigodi, bomo tudi presneli klerikalni kmetije izvajali posledice. Za danes še zamolčimo imena teh surovin, prihodnjič pa brez pardona.

Laški trg. Za definitivnega učitelja na tukajšnji slovenski ljudski šoli je imenovan g. Jurjo Kissinger, učitelj v Petrovčah.

Slov. Bistrica. Okoliški fantje prirede v nedeljo dne 19. septembra na Sentovcu pri Slovenski Bistrici v gostilni gospoda Sparinga prijateljski sestanek. Ob enem bodo igrali tudi eno igro, h kater vabijo vse prijatelje vesele zabave!

Sv. Marko niže Ptuja. Naša župnija je dne 13. septembra obhajala 120letnico svojega obstanka.

Iz stare Panonije. V ubrano harmonijo jesen pozdravljajoče narave vmešavajo se pretresljivi glasovi zvonov, ki otožno pevajo smrtne žalostinke. Solnčni žarki prodirajo skozi okno ter posevajo poslednjič mrzlo in blede obličje. — Mrtvaški oder gledam, med cvetjem in svečami spava mož, truden od dela; sivi lasje, kolikor jih je še, pričajo, da za njega življenje ni bil počitek; umrl je veleč. g. zlatomašnik, častni dekan in župnik zankovski: Jožef Borovnjak v 84. letu. — Do lanskega leta vkljub visoki svoji starosti vedno čil in zdrav je začel v zadnjem času bolehati, dokler ga Gospod ni poklical k sebi 11. septembra t. l. — Pogreb je bil prav veličasten. Udeležilo se ga je 24 duhovnikov iz somboteljske, sekovske in lavantinske škofije in ogromna množica lajkov, med njimi tudi župan radgonski in grofica Wurmbrandt. Pogreb je vodil sorodnik rajnega veleč. g. častni kanonik in dekan tišinski dr. Ivaneczi. — Veliko solznih oči pri hvaležnih zankovskih župljanih si lahko opazil, ko so po končani službi božji prenesli zemeljske ostanke rajnega na pokopališče. — Umrli je bil vse svoje življenje mož, značaj in zato prijubljen povsod. Kot dobri pastir svojih ovčic je skrbel tudi za dušno hrano zapuščenih prekmurskih Slovencev s tem, da je izdal v prekmurski slovenščini več molitvenikov in pesmaric. Vedno zvest pristaš slovensko-katoliške stranke, se ni dal niti za las odvrgniti od svojega prepričanja. Kako težko nam je za njim! Telo počivaj v miru, duša pa vživaj zasluženo plačilo.

Ruska koč se zatvori 26. sept v nedeljo. Ob 10. uri bo sv. maša v cerkvi sv. Aneha, popoldne pa planinska veselica z zanimivim in bogatim dnevnim redom. Pojdimo še enkrat na planino, da se za letoš od njih poslovimo, predno jih ognje starka zima s svojim belim plaščem.

Trbovlje. Politični shod v gostilni g. Šoanca p. d. Pust je sklicalo kat. politično društvo za laški okraj na nedeljo 19. t. m. dopoldne ob 9. uri; poročal bode državni in deželni poslanec dr. Ivan Benkovič. Somišljenike vabimo, da se v obilnem številu udeleže shoda.

Brinjeva gora. V nedeljo, dne 19. septembra priredita na Brinjevi gori poslanca Pišek in Novak velik shod v ondnotnih restavracijskih prostorih ob 12. uri. Somišljeniki, pridite!

Slamnjak pri Ljutomeru. Četrtočas je bil izvoljen Janez Črček, vrl narodnjak na Podgradju, občinskim predstojnikom. Čestitamo!

Sv. Ilj v Slov. gor. Južna železnica menda pri nas kar nalašč nastavlja take uradnike, ki so domačega jezika nezmožni, saj drugače si tega res ne moremo misliti. In ti uradniki potem menijo, da so kaki paše in si predstavljajo, da je ljudstvo zavoljo njih, in ne oni zavoljo ljudstva. Po zadnjem ljudskem štetju je, če se ne motimo, več kot štiri petine Slovencev v St. Ilju, ali če prideš na kolodvor s kako zahtevo v slovenskem jeziku, tedaj boš dobil k večjemu odgovor v germanščini: tu se govori le nemški. Pred kratkim je neka stranka prišla s slovenski izpolnjenim voznim listom in ta-le nepristranski železniški uradnik ga ni vzprejel. In proti temu je najuspešnejši pomoček le to, tla vsi brez razlike zahtevamo vse le v slovenskem jeziku.

Sv. Lenart v Slov. gor. Mladeniči! V nedeljo dne 26. septembra se vrši pri nas velik mladeniški shod. Vspored: ob pol deseti uri služba božja, pridiguje gospod prof. dr. Hohnjec, nato zborovanje. Slavnostni govor prevzame mladenič Žebot, govori tudi državni in deželni poslanec g. Roškar. Sledijo razni govori in pozdravi mladencev. Po večernicah je kratek nagovor v cerkvi. Zatem priredi šentlenartsko brašno društvo veselico z zanimivim sporedom. Mladeniči predstavljajo igro: „Krčmar pri zvitom rogu.“ Prosta zabava obeta biti zanimiva. Mladeniči, agitirajte in pridite, tla bo velika dvorana gospoda Arnuša prenapolnjena. Dajmo s tem shodom odgovor liberalni zvezi napredne mladine. Mladeniči, na svidenje dne 26. septembra pri Sv. Lenartu v Slov. gor.!

Središče. V nedeljo dne 12. t. m. je bil tu odlikovan s kolajno za 40letno zvesto službovanje železniški delavec France Modrinjak. Inženir Herman je po primernem nagovoru pripel slavljenca kolajno. Južna železnica je Modrinjaku podelila nagrade 100 K. Pri železnici so pač redki slučajji 40letnega službovanja.

Ponikva. S hruške je padel 11letni šolar Jurij Zupančič v Okrogu. Fant je stresal pri posestniku Zdolšku hruške; pri tem je stopil na slabo vejo, ki se je odlomila in deček je padel šest met. globoko ter si zlomil desno nogo nad kolenom. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

Gradec. 28letna zasebnica Viktorija Lipp je skočila v soboto zjutraj s tretjega nadstropja na ulico, kjer je obležala takoj mrtva. Njela je že več let razmerje z nekim zasebnim uradnikom, a se ni mogla z njim poročiti zaradi slabih gmotnih in pa drugih razmer. Vsled tega je začela bolehati na živcih in je že večkrat poskušala skočiti iz stanovanja skozi okno na ulico, vendar so to preprečili. V soboto pa je izvršila svoj čin. Udarila je z glavo najprej ob obzidje v prvem nadstropju, potem šele je padla na cesto. Umrta je vsled težkih notranjih poškodb.

Zahajajte le v gostilne, kjer so na razpolago: Straža, Slov. Gospodar! Podpirajte trgovce, ki so prijatelji krščanske narodne stranke! Svoji k svojim!

Koroško.

Izpisane šolske službe. A) za učitelje: na Gorici pri Celovcu, na Slovenski (Roški) Bistrici, v Blatnemgradu, v Bitrinju, pri Dveh Cerkvah, pri St. Urhu na Sentjanški gori, na Beli pri Beljaku, na Vratah, v Vražah pri Beljaku, v St. Vidu (2), na Majzljici pri St. Vidu, v Zvabeku, v St. Petru pri Vašinjah, pri Sv. Lovrencu na Gori. B) za učiteljice: na Slovenski Bistrici, v Grabštanju, na Beli pri Beljaku, na Vratah, v Guštanju, v Krejancah, v Tinjah, v St. Andražu.

Železna Kapla. Pri občinskih volitvah na Beli so zmagali v I. razredu Nemci in nemškutarji.

Trg. V sodnijskem zaporu se je obesila dolgoletna „celovška potinja“ Treza Ofner.

Brnica. Pravi tič je drvar Franc Kohler. Na Bregu je v Ožganovi gostilni slišal, da ima gostilničarka v Beljaku svilno bluzo pri delu. Takoj se je napotil v Beljak, je šel do bluzoz, imenu gospe Ožganke in jo je prodal. V Markovčevi gostilni v Dičivesi je najemnico Ano Simoničeve oganil za 8 kron z lažmi. Posestnikovemu sinu Minariču istotam je izvalil nov lep klobuk, v Žužaličah pa je pri kramarju Napokoju prodal voz drv brez dovoljenja in ne da bi jih bil plačal. Gostilničarju Kriglju v Tebačah je izvalil 6 K nadve za drva, ki jih seveda ni pripeljal. Istotako se je v Beljaku izdajal za drvotročca in je jemal pridno nadve. Sedaj jo je pa odpihal. Orožniki ga iščejo.

Beljak. Laški zrakoplovci, ki so prileteli iz Benetk preko Kranjske in Karavank v bližino Celovca ter so izjavljali, da so hoteli preleteti preko Jadranskega morja, a jih je vihar zanesel, so bili tukaj aretirani.

Iz Zahomca. Našim čitateljem so še dobro v spominu žalostne razmere v zadevi bikov v vaseh Gorje, Drevlje, Drašče, Strajaves in Megvar—Vrata. Tudi jim je znano, kako so javni organi in oblasti zasledovali kmete, ki so nas zmirom z dobrimi biki preskrbovali. Stroge kazni, de-

narne globe, to je bilo do predkratkim proti našim kmetom na dnevnem redu.

Ko smo pa mi postopanje in nepravilnosti naših nemčurjev—liberalcev javno okrcali, je bila naša slavna oblast v Beljaku primorana, tudi nekatere pristaše lastne stranke zaradi prestopkov postave o licenciranju bikov—kaznovati.

A glej ga spaka, da bi se pa vendar naši lažinemčurji oprali, upijejo sedaj da je zakrivil te kazni njihov pristašev gospod Škrbina v Dolih, ker je menda on objavil omenjene nepravilnosti v časnikih. Resnici na ljubo omenimo, da gospodu Škrbini še do danes ni znano, kateri časniki so prinesli članke o strajških bikih, veliko manj pa ve on za dopisnika teh člankov.

Pomislimo samo, koliko jalovih krav smo imeli, dokler smo je gonili k biku v Strajovas, za katerega je dobival nemško-liberalni posestnik državno podporo.

Največ zaslug na tem polju si želi pridobiti nadučitelj Cvik (Cvik) v Gorjah. Če misli gospod Cvik svoje poslanstvo v zadevi bikov v krogu svojih somišljenikov izpeljati, pa ne moremo imeti do njega v ti stvari nobenega zupanja, kajti nemčurška frakarija nam še nikoli ni kaj prida prinesla. Slovenski kmet pomagaj si sam to je naše geslo.

Mi smo za to, da se plemo naših goved zboljša ali mi si hočemo bika sami preskrbeti in nočemo iskati pri našem podjetju pri liberalcih nobene milosti ali podpore. Tudi nočemo imeti nobenega opravka z njimi, kajti vsakokrat, kadar smo se z liberalci zedinili, smo bili oškodovani in vkanjeni. Našim posiliscevalcem pa povemo in smo jim že tudi pri zborovanju povedli: mi naših dobrih bikov ne bomo bojkotirali, še boljših si bomo sami preskrbeli, tudi zadrugo hočemo sami ustanoviti, kadar bo potreba.

Kranjsko.

Deželni zbor je sklican na 23. septembra.

Dr. Stojca, ki se je ponesrečil na severni Triglavski steni, so prepeljali iz bolnišnice v njegovo stanovanje. Zdravje se mu je izdatno zboljšalo.

Velik požar je bil dne 11. t. m. v Stari vasi pri Skocijanu. Upepelil je petim posestnikom njih stanovanjska s pridelki do tal. Stirje so bili zavarovani, peti pa baje nič.

Izvoz kranjskega zelja. Vsled ugodnega letošnjega vremena je zelje nenavadno dobro obrodilo. Glede množine in kakovosti je zelje iz ljubljanske in vrhniške okolice na najboljšem glasu. Zadnje dni se je tudi že pričelo v večjem obsegu izvažati, dasiravno v splošnem še ni dozorelo. Največ gre našega zelja v obmorske kraje, v Trst, na Laško, Grško, v Levanto in Egipt. Mnogo ga izvozijo tudi na Angleško, kjer ta naš pridelek zelo slovi. V Ljubljani ga ponujajo takorekoč kar od hiše do hiše ob izredno nizki ceni, kajti glava stane, če se kupuje na debelo, jedva 4 h.

Poskušnja letošnjega dolenjskega vina. Letos so se pojavile v veliki množini na Dolenjskem ose in čmrlji, ki se pridno lotevajo zgođaj zrelih grozdovnih jagod. To je napotilo novomeškega gospoda prošta dr. Elberta, da je pustil obrati v svojem vinogradu modro portugalsko grozdje že 13. t. m. Mošt ima izvanredno temno barvo, četudi ni vrel na lučinah, ter ima 13% sladkorja, kar popolnoma odgovarja namiznemu vinu z 8% alkoholom. — Iz tega je razvidno, da se morajo na Dolenjskem uvesti trte, ki zgođaj dozore.

Za razvoj kranjskih železnic. Deželni odbor kranjski je v svoji zadnji seji sklenil pozvati železniško ministarstvo, da v predlogo o lokalnih železnicah sprejme progo Kamnik—Motnik—Polzela. Istotako pozivlja deželni odbor železniško ministarstvo, da izvrši priprave za kranjsko transverzalo železnico od štajerske meje čez Novo mesto, gorenjo Krško dolino, Žužemberk in skozi Notranjsko na Goriško, ter za železnico Ljubljana—Idrija—Sv. Lucija. Če bi se te proge izvršile, bi bila Kranjska na vse strani odprta prometu.

Ljubljana. Kranjski liberalci so veliki prijatelji zunanosti in igre, bodisi šalo ali žalostigre. Sedaj se naenkrat hočejo oviti s črnimi traki in damam nataktni žalne pajčolane. Gre se za proslavo 20. septembra žalostnega spomina. Da, bil je ta dan turoben za nas, ko so padle nedolžne slovenske žrtve. Toda s takimi praznimi manifestacijami se njih spomin ne more dostojno proslaviti. Odločno in vztrajno delo je manifestacija, ki pristojna pametnemu možu, zunanji kinč in poulični pohod pa je samo za ljudi, ki še niso prišli do umevanja, kako resno je življenje, ne samo posameznika, temveč cellega naroda. Narodu ne bomo služili s krikom in žalostinkami, katerim se naši narodni nasprotniki posmehujejo, temveč s tem, da ga, kolikor je največ mogoče, osvobodimo od teh nasprotnikov, da ga politično in gospodarsko osamosvojimo. K temu bi bilo treba skupnega sodelovanja vseh rodoljubnih Slovencev. Toda delaj skupno z liberalcem, če moreš! Na grobu slovenskih žrtev je pridigal slovensko solidarnost in jokal solze složnosti in slovenskega bratoljublja. Toda to je le bila manifestacija. Čez nekaj časa je bilo vse to pozabljeno, kakor se s'loh kmalu pozabi vse to, kar ne sega do sreča, temveč ostane na površju. In tako bo manifestacija tudi to, kar nameravajo za obletnico. Takih manifestacij ne maramo. Mi smo možje, ki se jim ljubi resnega dela, pa ne zunanosti in kričavosti!

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem Mestu se odda za prihodnje šolsko leto pet deželnih ustanov. Frošnje za te ustanove in za spre-

jem splohi je poslati do 30. septembra t. l. vodstvu imenovane šole.

V Kamniku je zadnji ponedeljek z opeko naložen voz pritisnil 18 letno služkinjo g. Potokarja iz Radomlja tako nesrečno ob zid, da je zadobila pri tem več težkih telesnih poškodb. Ponesrečenko so prepeljali v deželno bolnišnico.

Razpisane službe na srednjih šolah. Razpisana je suplatura za klasično filologijo z slovenskim in nemškim učnim jezikom na I. državni gimnaziji v Ljubljani; dalje služba suplenta za slovenščino v zvezi z latinščino in grščino na I. državni gimnaziji v Ljubljani. Na državni realki v Idriji je razpisano mesto suplenta za nemščino in slovenščino kot glavni predmet z slovenskim in nemškim jezikom. Na realki v Idriji je tudi razpisana služba sluga.

Provizoričnim učiteljem v Ljubljani sta imenovana na slovenski trgovski šoli gg. K. Dermastia in Ivan Podlesnik.

Na Lazih pri Toplicah je dovolil minister Stürgkh, šulferajnsko šolo proti določbi deželnega šolskega sveta kranjskega. V kljub tej krivični odredbi se bo našlo sredstvo, da Šulferajn ne bo tiral slovenskih otrok v naročje požrešne matere Germanije. Slovenski poslanci pa naj ne pozabijo brez ozira na liberalne kolege odločno nastopiti proti Stürgkhu.

Zanimive razglednice. „Slovensko planinsko društvo“ je izdalo razglednice „Trentarji — reševalci dr. Jos. Stojca“. Katoliška knjigarna in druge knjigarne bodo razglednice po 10 vinarjev prodajale.

Primorsko.

Deželnozborske volitve na Goriškem. Kako pošten politični igralec je vodja agrarne stranke dr. Franko, se vidi povsem v letošnjem volilnem boju. Najprej je ponudil Slov. ljud. stranki kompromis, ter ji stavil take pogoje, katerih ona na noben način ni morala sprejeti. Zadi za hrbtom pa se je zvezal z liberalno stranko Gabrščekovo, o kateri je pred letom pravil, da je vsak kompromis z njo nemogoč, ker jih ločijo razna načelna vprašanja. Letos teh načelnih vprašanj ni več, ampak Gabršček in Franko se nahajata v bratskem objemu na volilnem oaru.

Umrl je nenadoma poveljnik 4. bosanskega pešpolka Rudolf Vuković pl. Podkapelski. V nedeljo se je krepak in vesel povrnil se s svojimi vojaki iz vaj na Krasu. Pohvalil se je z ognjenim hrvaškim govorom svoje ljube vojake, a v ponedeljek se je ob pol 4. uri v družbi svoje družine, zgrudil, zadet od kapi. Pri vojaštvu je bil zelo priljubljen.

V Sv. Luciji se je ponesrečil delavec Rob pri razstreljevanju kamenja. Pri delu je hodil čez skale, ter pri tem nesrečno padel in se tako ranil, da so ga morali prepeljati v bolnico.

K deželnozborskim volitvam. S. L. S. je postavila za splošno kurijo, ki voli dne 26. sept., sledeče kandidate: Anton Manfreda, župan v Iderskem; Josip Fon, godni svetnik v Gorici; Alojzij Jerič, posestnik v Kobilju.

Pododbor Slov. Dij. Zveze za Goriško se dne 20. septembra ustanovi. Vršil se ustajnovni shod v prostorih S. K. S. Z. v Gorici.

Debela toča je bila v torek v Logu, Avčah, Rbčinj, Ajbi in okolici ter napravila mnogo škode. Pokončala je skoraj vse pridelke.

Pri veselem omizju se spomnite sklada S. K. Z.!

Narodno gospodarstvo.

Živinorejcem.

Pri nas se je začelo prav živahno gibanje za zboljšanje živinoreje, posebno govedoreje. Zanimajo se za to tudi razne zadruge in društva ter posamezniki in se pozna že precejšnji napredek. Posebno se je začelo zboljšanje živinoreje združnim putem, kar je tudi edina in prava pot, kakor nam kažejo druge napredne dežele. V Švici je skoraj vsak kmet, ki se bavi z živinorejo, v živinorejski zadrugi. Pri nas so te zadruge še tem bolj važne, ker imamo mnogo malih posestnikov. En sam si ne more rediti lepega plemenjača, ker mu ni mogoče večkrat imeti pašo za mlado živino in ker mu nedostaja znanja sploh za zboljšanje živinoreje. To se pa najlažje stori združnim putem. Živino moramo izrejevati na ta način, da nam bo dala več užitka, da naml bo donášala več dobička. Mi krmimo večkrat predrago, živali krme ne izplačajo, kar je tem bolj občutno, čim dražja je krma. Dobitek od živine je seveda premajhen. To se da popraviti le z umno rejo, da zbiramo boljše živali za plemo, da krmo pravilno sestavimo, da vpeljemo poskušno molžnjo. Krava ki daje največ mleka in najbolj maščno, bo tudi krmo bolje izplačala. Reja mlade živine je pri nas večinoma napačna in se živali že v zgodnji mladosti pokvari. Zato je zelo važna skupna nabava plemenke živine potom živinorejskih zadrug. Naše ljudstvo je zdaj že toliko izobraženo, da samo sprevi to edino pot v zboljšanju živinoreje. Le nastopiti se je samo ne upa, ampak treba mu je še pouka in voditelja.

Živinoreja je prva in glavna stroka v naših krajih, ker tukaj ne pride tako lahko kriza, kakor na druge poljske pridelke. Kjer je živinoreja razvita, tam postaja tudi zemlja rodovitnejša, ker se pol-

ja in travniki bolje gnojijo. Istotako je za vinorodne kraje živinoreja potrebna, ker trta rabi mnogo in dober „hlevski gnoj“, katerega umetni gnoj ne more nikdar nadomestiti. Pri tem je še pa umetni gnoj precej drag in veliko tisoč kron gre vsako leto zanj z dežele, kateri bi ostali doma, ako bi se živinoreja bolj gojila.

Po vseh delih dežele, kjer so kmetovalci za napredek, naj se prične s snovanjem živinorejskih zadrug. Snovanje živinorejskih zadrug bi moral podpirati naš deželni odbor in dati on kakor tudi država primerne podpore. Seveda morajo posestniki sami tudi pridno delovati. Zelo zanimivo se je začela razvijati živinorejska zadruga v Selcih, ki ima danes osem združnih bikov, združne mrjasce, skupno pašo na planini, nalašč nastavljenega živinorejskega instruktora, ki združnike uči umno rejo, molžo, oskrbuje pašo, skrbi za prodajo itd. Omeniti je treba, da traja več časa predno se pri zadrugi znatno pozna zboljšanje živine, zato je treba potrpljenja in neutrudljivega dela. Dežela in država pa naj saj nekaj let, da si opomorejo te zadruge, znatno podpirata zadruge, saj je v tem najboljša naložen denar. Ko se bode enkrat več lepe živine doma zaredilo, potem bo lahko šlo. Sedaj pa se mora lepa plemenska živina za začetek, krave in bikl, zunaj dežele kupiti. In lepa živina je zelo draga. Z znatno podporo države in dežele in s pridnim delom živinorejcev se bode naša živinoreja v kratkem času močno povzdignila.

Cikorija. Statistika se pri naš prav malo ali pa nič ne goji. To je vzrok, da o nekaterih stvarih nismo čisto nič informirani in ker nimamo stvarnih podatkov, številk, tudi ne vemo, kje in kako bi se oprijeli dela. Ko pa prihaja suhoparen številkar in brez fraz kaže par suhih števil, se prijemamo pogostoma za glavo in vsklikamo: ali je to možno? Tako nekako je s cikorijo, ki se nam na prvi hip zdi zelo malenkostna reč. Pa vzemimo v roke številke! V Avstriji je 5.538.262 rodin in vsaka rodina porablja povprečno na teden 1/4 kg. cikorije, v Avstriji se torej porablja na teden 1.384.565 kg cikorije, kar daje na leto 7069 vagonov v ceni 50 milijonov kron. Če upoštevamo, da je v Avstriji 60 odstotkov Slovanov, bi morali misliti, da je tudi konzum cikorije razdeljen tako in da slovenske tovarne izdelujejo za 30 mil. cikorije in ostale za 20 milijonov. Kaj pa še! Mi Slovani in posebej Slovenci smo že taki, da ne puščamo, in zato izdelujejo slovenske tovarne na leto samo 730 vagonov cikorije, tuje, razen Francov, 820 vagonov, in Francov sam 5519 vagonov. Z drugimi besedami: Franci sam spravljajo v žep na leto 28 mil. med katerimi je tudi lep del slovenskih novcev; in ta denar je za nas za vedno izgubljen, ker gre v tujino in se nikdar več ne vrača.

Koliko je žganjarij v Avstriji? teh nesrečnih hiš so našli 143.455, katere plačujejo 2.280.000 K davka. Skupno prinaša žganje državi 90.332.000 K. Lepa svota. Pomislimo pa, koliko izda država za razne zavode, bolnišnice, norišnice itd., kamor jih je prišlo skoraj gotovo do polovice vsled žganjepitja. Lanl se je popilo 97.600.000 litrov žganja, 20.451.700 litrov več kakor l. 1879, ko se ga je popilo 77.148.300 litrov. Na vsakega prebivalca naše državne polovice je prišlo lani 3.70 litrov žganja. Res žalostne številke!

Propadanje malih posestev na Ogrskem. V zadnjih 30 letih padlo je število neodvisnih kmečkih posestnikov na Ogrskem za 118.000. Od tega odpade na žalne desetletje 48.000 slučajev. Število onih poljedelcev, ki imajo zemljo v najemu, je pa od leta 1890 do 1900 naraslo za 406.000. Leta 1870 je bilo na sodni dražbi prodanih 189.000 posestev leta 1903 pa že 595.000. Tega leta se je na 30.412 posestev vknjižilo 718 milijonov dolga. Od leta 1903 propadanje malih kmečkih posestev rapidno raste, da ima danes 3768 ogrskih veleposestnikov 18 milijonov oralov plodne zemlje — med njimi nekateri po dva in pol milijona oralov — vsi ostali srednji in mali posestniki skupaj pa imajo komaj 16 milijonov oralov.

Cena moke se zniža. Končno vendar enkrat razveseljuje vest o znižanju cen enega najpotrebnejših človeških živil. Že več časa sem so cene moke šle rapidno kvišku, da so nižji zloji že res z nekim strahom zrlji na to vedno vzdigovanje. A letošnja ugodna poročila o stanju žetev iz raznih krajev so prisilila posestnike velikih mlinov in kupčevalcem z žitom in moke, da so s cenami šli navzdol. Zniža se cena pri cvetni moki 2 do 6 vinarjev, pri krušni moki za 6 vin., pri beli moki za 6 do 8 vin. Upati je, da bo to znižanje cen vplivalo tudi na cene kruha, kar bodi delavski sloji, vzeli z veseljem na znanje.

Potratni davek. Ko so državne blagajne prazne, ali njim vsaj prefi huda praznosta, tedaj si finančni minister vedno pomaga z novimi davki. Na eno ali drugo reč naloži davek, kateri mu prinaša tisočake ali še boljše milijone, da njimi zamaši najhujše praznote v državni zakladnici. Ker se tudi sedaj državni blagajni ne godi Bog ve kako izvrstno, zato nameravajo vpeljati „potratni davek“ na reči luksusa, kakor n. pr. avtomobile in bicikle. V drugih državah imajo podobni davki že upeljan in sicer nese v Franciji davek na bicikle 3 do 4 milijone Francov letno, v Italiji davek na bicikle do 750.000 letno. Davek na avtomobile imajo že v Nemčiji in Franciji. Na Angleškem, v Italiji, na Holandskem, v Franciji plačujejo tudi davek od konjev

ki jih imajo samo za zabavo. Ponekod nameravajo uvesti tudi davek na kopališča, velika okna, klavirje; v današnji številki „Straža“ berete na drugem mestu, da sestavlja finančni minister Bilinski načrt za obdajenje električne in plinove luči ter mineralne vode.

Hmelj. Hmeljeva žetev se bliža h koncu. Iz raznih krajev prihajajo poročila o stanju hmelja. V Polepu na Češkem sta hmeljevi rastlini mnogo škodovali vročina in suša, ter bodo pridelali le pičlo tretjino to je 4 do 5000 starih stotov. Prodajajo ga še ne, ker upajo na boljše cene. V Špaatu se je pričelo obiranje vsled ugodnega vremena, poprej nego se je začetkom mislilo. V Hallertau tožijo hmeljarji, da se zelo malo nabere. Začetkom se je že govorilo, da se bo pridelalo 100.000 stotov po 50 kg, sedaj pa vidijo, da so bila ta poročila pretirana in ga bo le 75 do 85.000 stotov. V Zatečkem okraju, slavni češki pokrajini se bliža obiranje h koncu. Cenijo, da ga bodo nabrali vsega skupaj okroglo 60.000 stotov, po 50 kg. Zatečki hmelj je priznan eden najboljših in ga imenujejo kralja hmelja. V avstrijskih hmeljskih pokrajinah je vreme avgusta in septembra rast hmelja zelo zadržalo, izvzemši Ogrsko in Sedmograško. Lansko leto so v Avstro-Ogrski nabrali na 27.249 hektarih 893.102 stotov po 50 kg. Vsled omejitve nasadnih prostorov okroglo 10 do 15 odstotkov, bo letošnja žetev le znašala 120.000 stotov. V Nemčiji pričakujejo skupno 180.000 do 200.000 stotov, dočim so lansko leto pridelali 527.193 stotov. V Franciji so lani pridelali 72.000 stotov, letos slabo tretjino. V Belgiji in Holandskem po 93.420 stotov, letos v prvi komaj četrtino. V Rusiji so lani nabrali 78.000 stotov, letos niti ne polovico. Tudi na Angleškem je slabo. Lani so pridelali 476.250 stotov, letos imajo med 180.000 do 200.000 stotov. Potrebujemo pa ga letos 650.000 stotov. Iz teh razlogov so cene hmelja precej ugodne. Plačujejo ga po 170 do 180 K po 50 kg, zatečkega celo po 220 do 225 K po 50 kg. Iz hmeljevega trga iz Norimberga poročajo sledeče cene: Štajerski 175 do 180 mark, vrttembergski istotako, hallertauernski 146 do 182. Prodalo se je vsega skupaj 3150 bal po povprečni ceni 160 do 170 mark.

Gospodarske šole v Avstriji. Leta 1907/08 je bilo v Avstriji 175 gospodarskih šol z 8563 dijaki. Od teh so bile 3 visoke z 1077 dijaki, 3 akademije, 9 srednjih šol, 2 višji vinogradniški šoli in ena višja pivovarska šola za 1874 dijakov. Dalje je 41 kmetijskih šol s celoletnim poukom, 80 z zimskim poukom, 11 nižjih gospodarskih šol, 17 mlekarških in gospodarskih, 24 nižjih šol za hmeljarstvo, vinogradstvo itd. ter 2 pivovarski šoli.

SOMIŠLJENIKI, agitirajte za „Stražo“. Skrbite, da dobite kar največ naročnikov. „Straža“ stane do konca leta 3 K. Zahtevajte odločno po vseh gostilnah „Stražo“. Posnemajte v tem oziru naše nasprotnike! Vsi na delo za razširjenje „Straže“. Če eden ne zmore cele naročnine, naj stopita dva ali trije skupaj.

Veleizdajniški proces.

Dne 13. t. m. je državni pravdnik nadaljeval svoj obtožni govor. Trdil je, da so vsi obtoženci okraja Glina zagrešili veleizdajo. Mesto, da bi svoje trditve tudi dokazal, se je gibal le med splošnimi frazami.

Ravno tako se je vedel državni pravdnik glede obtožencev okrajev Dvor, Cerkvenibog in Dubica. Glede obtožencev Mija Hrvačevića je konstatiral med drugimi celo strašno dejstvo, da je prirejanje napisov v cirilici njegovo delo.

Obdolževal je nadalje Liku, češ, da so tudi tam sledi velikosrbske propagande in da hrepeni prebivalstvo po združenju s Srbijo.

Ob sklepu svojega govora je prosil državni pravdnik sodnike, naj sodijo po zakonu in naj ne prizanašajo. Ob splošnem gibanju je za obtožence Adama Pribičevića, Valerijana Pribičevića, Jozo Oreščakina, Pera Bekića in Sama Tipkovića ml., kot za direktno voditelje „veleizdajske“ propagande predlagal po par. 59 kazenskega zakonika z ozirom na par. 13 istega zakonika smrt na vešalih, za ostale obtožence po par. 59 kaz. zak. pa težko, ječo od 10 do 20 let.

Beseđo je dočel nato branitelj dr. Hinkovič. Svoja izvajanja je začel z razpravo o izdajstvu. To je grdo in vredno vsega zaničevanja. Veleizdaja pa ni izdajstvo v tem smislu. Veleizdajalec ni izdajalec, temveč junak svojega naroda. Takim možem bi morala država priznati. Veleizdajniški procesi se upričarjajo le tedaj, kadar to zahteva politični razlogi ter da nimajo nikake kriminalne vsebine. Govornika je zabolela trditve državnega pravdnika, da so obtoženci prodali svojo domovino. Obtožence se sicer lahko obesi, a tega se ne sme trditi, da bi bili ravnali iz nizkotnih in sebičnih namenov. Govornik obsoja toliko velikosrbsko, kolikor velikohrvatsko stranko, ker sta obe fanatični in ker vodi fanatizem do medsebojnega uničenja. Velikosrbska propaganda je politično veleizdajalska, srbska propaganda je pa le narodna. Velikosrbske propagande pa ni; najboljši

dokaz za to je dejstvo, da obtožba ne odgovarja niti najenostavnejšim zahtevam kazenskega procesa. Državni pravdnik ni označil kaznivih dejanj. Manjka torej temeljni postulat kazensko-pravdnega reda. Obtoženci so izjavili, da ne umeja obtožnice, a tudi on, govornik, sam ni na jasnem glede te obtožnice.

V svojem nadaljnjem govoru je branitelj dokazoval, da je bila v Bosni in Hercegovini veleizdaja nezmožna, ker nista ti deželi pred aneksijo pripadali monarhiji.

Razgled po svetu.

Žrelec. V Gradnici pri Žreleu je pogorela p. d. Spornova koč z velikim kupom slame. Škode je 1500 K. Zavarovano je bilo vse skupaj za 900 kron. Vdova Sitar, ki je tam stanovala, trpela je škode 326 K, zavarovana je bila samo za 200 K. Mala roč na brizgalnica je najbolj zabranjevala, da se ni razširil ogenj dalje po vasi.

Povodnji na Češkem. V okolici Horic je nastala preteklo nedeljo velika povodenj. Prišla je velikanski nevihta s točo, ki je napravila na polju in njivah veliko škodo. V Trebovici je povodenj razdrila 50 hiš, katerih podrtine je odnesla voda. V Trebovicah se nahajala 300 ljudi brez strehe. Škoda je ocenjena na 200.000 K. Deželna vlada in okrajno glavarstvo sta takoj uveljavila pomožno akcijo.

Vezuv bluje. Listi poročajo, da je ognjenik Vezuv zopet pričel bljuvati.

Kolera na Belgijskem. V Bruslju je obolela neka žena in dva njena otroka na hudih želodčnih bolečinah. Žena je umrla v teku ene ure. Moža in otroka so dali pod nadzorstvo. Sumijo, da je umrla žena vsled kolere. Istotako je umrl tudi neki mornar.

Znanstvena ekspedicija v Novo Guinejo. Angleški kraljevi geografski zavod pripravlja veliko znanstveno ekspedicijo na Novo Guinejo, ki dosedaj ponekod še ni prav nič preiskana in znana. Vodila bosta ekspedicijo znani raziskovalec Walter Grood-fellow in kapitan Ravling. Ekspedicija je imela odpotovati že oni mesec, a pojde na željo holandske vlade, ki ima upravo te zemlje v rokah, najbrže še le jeseni.

Zanimiva najdba. V Sycamore, Ill., v Ameriki, je našel farmer Axel Stromberg velikanski zob neke predpotopne živali. Zob tehta nekaj nad 10 funtov in meri v premeru skoraj eden črevelj. Izvedenci trdijo, da je bila žival, ki je bila lastnica tega zoba, najmanj 50 do 60 čreveljev dolga in tako visoka, kakor kaka visoka hiša, tako, da je zamogla grizti vrhove dreves. Zob bodo poslali v Chicago, kjer bode razstavljen v Fieldovem muzeju.

Turist na višini 7500 metrov. Abruški vojvoda je napravil potovanje na himalajsko gorovje v Aziji. Potovanje je trajalo 65 dni. Dne 6. marca se je vojvoda s svojimi spremljevalci ukrcal na ladijo „Oceanus“ in je dne 9. aprila dospel v mesto Bombaj v Indiji, od tam je šlo potovanje na Himalaja. Velike poteškoče je potnikom delal sneg in nevarnost, ki jim je pretila vsled lavin. V višini 3000 met. so še našli vas, ki je gotovo najvišja vas na svetu. Od tam je bila pot še težavnejša in nevarnejša. Na višini 4000 metrov so napravili šotor, kjer je ostal precejšen del cele ekspedicije. Drugi del ekspedicije je prišel do višine 5200 metrov, kjer je temperatura bila 10 stopinj pod ničlo. Vojvodi se je z nekaterimi spremljevalci posrečilo dospeti na Bride-Peak-vrh, ki je 7500 metrov visok. Tako visoko še ni dospel nobeden drug turist.

Največ jetnikov ima skoro gotovo jetnišnica v Sugami na Japonskem. Prostrata je za 2500 jetnikov, vendar ga še vedno primanjkuje. V jetnišnici vlada najlepši red. Vsakemu jetniku je odkazano delo, kakoršnega je zmožen. Sploh so japonske jetnišnice urejene na najmodernejši način.

Človeško okostje. Pri podiranju neke hiše v Budimpešti so našli pod kuhinjo okostje štirih ljudi. Dognalo se je, da je bila v hiši pred 30 leti zloglasna gostilna. Policija je mnenja, da so bili oropani in ubiti kaki tuji.

Slovaške žrtve — pomiloščenje. Znano je še, da so se bili Slovaki v Černovi uprli pomadžarenju svoje cerkvene občine. Takrat so žandarji več Slovakov, žen in otrok postrelili. Pozneje je bilo 44 Slovakov obsojenih na večletno ječo. V nedeljo so bili vsled cesarjevega pomiloščenja izpuščeni na svobodo.

Sodbe na Dunaju. Dne 13. t. m. so bili na Dunaju sojeni tisti Nemci, ki so napadli Čehe in razbijali njihovo imetje in table. Najhujši razgrajal je bil obsojen na 14 dni, 21 obtožencev pa na 3 do 10 dni. In pri nas?

Pretep med ravnateljem in tenoristom. V Reki je prišlo med ravnateljem operetne družbe, Angelinijem in med tenoristom Faltrinijem med predstavo do prepira in pretepa. Ko je ravnatelj hotel zapustiti gledališče, ga je tenorist napadel z nožem in mu prizadjal več manjših poškodb. Ravnatelj je zbežal, tenorista so pa zaprli.

Ruski tolovaj Orlov. Iz Curiha so brzojavili v Reko, da je morilec bančnega odbornika Miloša in vlomilec v reško Pučko banko, Orlov, katerega so prijeli v Curihu, že na potu v Reko. Pri odhodu je hotel stražnikom uteči, potem se pa usmrtil, kar se mu ni posrečilo. Iz najnovejših poročil se posnema, da se obdolžuje Orlova šestih roparskih umorov.

Nemški vohuni na Francoskem se zopet pojavljajo. Dočim so aretirali na Francoskem od leta 1888 do leta 1906, torej v 18 letih le 71 vohunov, so jih v zadnjih 18 mesecih prijeli 48.

Halley-jev komet, ki se približa našemu solncu vsakih 75 let, bo prišel v našo bližino v začetku aprila 1910.

Pri maturi v Also-Kubin na Ogrskem je od 25 kandidatov padlo 24. Razjarjeni mladeniči so priredili profesorju demonstracijo, da jih je morala policija razgnati.

Čuden klub. Bogate pittsburske dame so naprosile oblasti za inkorporacijo njihovega novoustanovljenega mačjega kluba. Namen novega ženskega kluba je, importirati čistokrvne, dolgo in kratkodlake mačke iz vseh krajev sveta; nadalje bodo dame skrbele za vse one mačke, katere se najdejo brez gospodarjev. Poleg tega bo klub tudi skrbel za to, da bodo imele mačke sploh lepše življenje, kakor običajno.

Zrakoplovstvo. Zrakoplovba je danes še vedno vzlic mnogoštetnim krasnim uspehom v štadiju poskusov in eksperimentiranja. Važnost tega novega prometnega sredstva pa je tako velika, da se ni čuditi, ako je vzlic vsej nepopolnosti skušajo posebno podjetni kapitalisti izkoristiti v plodonosne namene. Na Nemškem je že več nego leto dni, kar se je osnovala velika zrakoplovna prometna družba, ki stoji v ozki zvezi s Zeppelinom. V tem oziru so namreč Nemci danes res že tako daleč, da do redne zrakoplovne zveze med velikimi centri ne manjka več dosti, kajti česar je bilo najprej treba, velikih shramb in čakalnic za balone, so že precej zgradili, oziroma gradijo pravkar. In tako je prav v kratkem pričakovati, da bo poslovala taka zrakoplovna zveza vsaj med mesti: Monakovo, Frankobrod, Metz, Kolín in Berlin. Na Francoskem se je pod vodstvom znamenitega izumilca letalnih strojev Wright osnovala delniška družba, ki hoče izdelovati take letalne stroje v večjem obsegu; takisto poročajo sedaj iz New-Yorka, kjer se je osnovala zračno-transportna delniška družba New-York Aereal Manufacturing Navigation Comp., z osnovno glavnicco 1½ milijona kron. Japonci, ki so že v vojni z Rusi zelo spretno izrabljali svoje vodljive balone — omenjamo samo japonskega inženirja Yamado, ki je s svojimi uspehi v Mandžuriji vzbujal tudi v Evropi pozornost — nočejo zaostajati za belokožci. Sedaj pošljejo na Nemško posebno komisijo, ki naj proučava najnovejše naprečke, ki jih gotovo takoj uporabijo za-se, kakor so Japonci sploh mojstri v posnemanju naših izumov in naprav.

Koliko otrok umira po leti. Glasoviti francoski zdravnik dr. Jacques Bertillon piše v „Journalu“ od 17. m. zelo poučen članek o delovanju poletne vročine na umrljivost otrok. S statističnimi podatki v roki dokazuje, da umira v mesecu juliju največ otrok, več nego skoro v ostalih mesecih leta. Od 1000 otrok jih umre 158 že prvo leto, torej ravno toliko, kolikor umre tu starcev od 80 let. Potemtakem so otroci v prvem letu blizu smrti kakor starci v visoki starosti. V hladnih deželah umre mnogo manj otrok nego v vročih krajih. Na Norveškem n. pr. 96, na Španskem pa 204. Ko je leto hladneje, tedaj jih umira manje. Leta 1903. niso v Parizu skoraj imeli poletja, a je meseca julija umrlo 461 otrok, leta 1900 je bila pa silna vročina, ter jih je istega meseca umrlo 1111. Otroci, kakor znano, umirajo največ od griže, in zato predlaga Bertillon roditeljem, naj posebno pazijo na čistost in snago. Ako se otrok doji z umetnim mlekom, treba je posebno paziti na mleko.

Poročni pogoji — sanje vseh žena. Neka mlada Amerikanka je iznašla nov obrazec, ki ga mora podpisati vsak, kdor želi vstopiti v zakonski stan. Besedilo obrazca se glasi tako le: Jaz podpisani se obvezujem, da bodem v polni meri izpolnjeval napram moji bodoči soprogi te-le pogoje: Vsako soboto izročim vso mojo tedensko plačo moji ženi; vsak večer bodem že ob 9. uri doma, da me ne bo moja žena hodila iskat; udeležil se ne bom nobene plesa ali kake druge zabave ne da bi ne vzel seboj moje žene; ne bodem plesal nikoli brez njenega dovoljenja; bodem vedno prijazen napram njeni materi in njenemu bratu; ne bodem šel nikoli v take hiše, kjer niso ženske izključene, in še v take hiše bodem šel le z dovoljenjem moje soproge; ne bodem pokadil več kot tri smotke vsaki dan, ob nedeljah pa ne več kot pet; govoril bodem vedno prijazno z mojo ženo in v spomladi bodem brez mrmaranja otepel prah iz razgrinjač (tapetov); vsaki teden bodem pripravil svoj zavojček za perico; ne bodem pil ne piva, ne likerjev; ne bodem držal v hiši psov; mojim otrokom bodem dal vse potrebne reči, ako bodo jokali ponoči; vsako jutro in vsaki večer bodem ogenj zanetil, in sicer zato, da se ne bo treba moji soprogi potiti in opravljati takih del. — Kakor se vidi, ne misli slabo ta mlada Amerikanka.

Književnostin umetnost.

Moški zbori. Uglasbil Vinko Vodopivec. Založila „Katoliška bukvarna v Ljubljani“. Cena part. K 1'60 vin. — V tej zbirki, ki je ravnokar izšla v založbi „Katoliške bukvarne“, nam podaja g. skladatelj šest moških in en ženski zbor. Med moškimi zbori sta zastopani dve krepki koračnici: „Bratje v kolo“ in „Bratom Orlom“, dva mirna zbora z baritonskim samospevom: „Z vncem tem ovenčam slavo“ in „V mraku“, ljubkonežni zbor (oz. četverospjev) „Sijaj, sijaj, lunica“ in šaljivi moški zbor z basovskim samospevom „Lepi Jurij“. Ženski zbor pa je zložen iz Gregorčičeve pesem „Pogled v nedolžno oko“. — Vse te skladbe so prikupljive in čedne. Harmonizacija je vseskozi preprosta in izvzemši par mest korektna. Zbori bodo gotovo z veseljem sprejeli, kjerkoli se bodo izvajali. Posebno dobro bodo učinkovali zbori: št. 3, 4, 5 in 7. Trio pri koračnici, posvečeni „Bratom Orlom“, je naravnost mojsterski.

MALA NAZNANILA

ki se sprejemajo po 2 vin. od besede, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasniti o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Proda se stroj 80 PH za paro, katerega si kupci lahko ogledajo dne 10. in 11. t. m. v parni žagi, Melje, Maribor. 198

Trgovski učence se sprejme takoj pri tiskarji J. Golihle, Polzela v Sav. dolini. 199

Hiša s trgovino mešanega blaga, z gostilno, prenočiščem in z malim posestvom v Podčetrtru se zaradi družinskih razmer pod ugodnimi pogoji takoj proda, ozir. odda v najem. To zadevajoča vprašanja naj se blagovoljo doposlata lastniku g. Martinu Jug, trgovcu v Št. Petru pod Sv. gorami. 155

Novozidana, dvonadstropna hiša, 8 let stara, s popolnoma novo opremo, lepim dvoriščem in majhnim vrtom se pod ugodnimi plačilnimi pogoji v Mariboru proda. Kje, pove upravništvo lista.

Učence s primerno šolsko izobrazbo, kateri ima veselje do trgovine in je poštenih staršev, sprejme Jakob Sem, trgovina z mešanim blagom pri Sv. Frančišku Ks. v Savinski dolini.

Orgle.

Radi naprave novih orgelj v župnijski cerkvi v Cirkovcih se stare orgle z 10 registri ceno prodajo. Tozadevna vprašanja naj se naslavljajo na Josip Brandl, izdelovatelj orgelj v Mariboru. 192

Naznanjam, da sem otvoril vino-toč čez ulico in da točim vino domačega pridelka po najnižji ceni. Za obilen obisk se priporoča Pajk Jožef, veleposestnik, Dol pri Planini. 153

Pozor Slovenci?

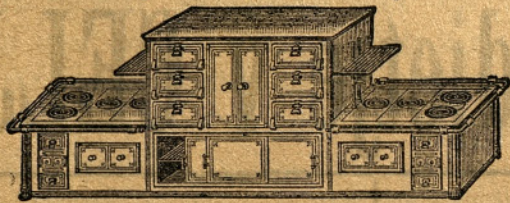
Izdelujem obleke vsake vrste iz garantirano pristnega domačega in tuje suknje po najnižji ceni. Postrežba točna in solidna. Franjo Pajk, krojač, Dol pri Planini. 154

Dva dijaka se sprejemata na hrano in stanovanje pri poštenih družini. Naslov v upravništvu. 195

Sprejemata se dve gospodini iz boljše hiše ki obiskujeta šolo, na hrano in stanovanje. Pismene ponudbe pod A. P. na upravništvo „Straž“. 198

Odvetnik**Dr. Alojz Bratkovič**

vljudno naznanja, da je otvoril s 1. septembrom 1909 svojo odvetniško pisarno v Slov. Gradcu.

Tovarna za peči H. KOLOSEUS
Wels, Gornje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa, emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele, restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soprodom, s plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni Koloseus-štedilniki in manj vredni izdelki naj se vračajo. Ceniki zastoj.

Nikdar

vas ne bode grevalo, ako se enkrat prepričate o velikan-ski zalogi in čudovito nizkih cenah v veletrgovski hiši

R. Stermecki, Celje.

Vzorci proti vrnitvi in pošiljatve čez K 20.— franko. Posebno ugodno se kupi „Haras“ volna v vseh barvah kg K 6.— in „Imperial“ čista volna kg. K 7.80.

Prodajalko

v stroki mešanega blaga dobro izurjeno in trgovskega učenca ali učenko sprejme takoj trdka

Franco Vrečko v Šoštanj-u.

Restavracija**Narodni dom**

v Mariboru.

Izhorna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.

Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni. Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča

37

Lojzika Leon.

Šolske potreščine

kupite po ceni in dobro edino pri tiskarji:

Goričar & Leskovšek

v CELJU, Graška ulica št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga šolskih tiskovin, papirja, peres, svinčnikov, peresnikov, raznovrstnih črtal in tušev, kamenčkov, gob, tablic, uradnih zavitev in strun.

NA DEBELI

Josip Macuh, Maribor

Stolna ulica šte. 5.

se priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek. Postrežba točna, cene nizke. Na razpolago je tudi velika zaloga izgotovljenih oblek po jako nizkih cenah. 48

Cerkveni slikar**Peter Marković**

akadem. slikar v Rožeku na Koroškem

se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov. občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarij, božjih grobov, altarnih in bandernih slik, križevih potov itd. vse na posebno trpežno platno in v jako stanovitnih barvah; popravljajo umetniško stare umetne slike. Sprejema vsa večja dela: slikanje cerkvâ v različnih slogih, cele notranje poprave cerkvâ (v tem slučaju poskrbi in posreduje vse druge umetnike in rokodelce). Cene po dogovoru in brez vse konkurence. 23

Slovenci! Podpirajte svoje somišljenike!

Edina narodna steklarska trgovina

Fran Strapi, Celje

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kame-nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za podobice. Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in privatnih stavbah. 2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!

Na debelo.

Na drobno.

Hotel**Pri belem volu v Celju**

sredi mesta, blizu vseh uradov; za tujce 30 sob z vso ugodnostjo pri nizkih cenah, tudi mesečna stanovanja s hrano za letoviščarje; izborna kuhinja, vedno sveže pivo, različna vina; po letu senčnat vrt; vozovi v hiši vsak čas na razpolago: : : 51

se priporoča za obilni obisk.

Svoji k svojim!

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš

Maribor

Tegethofova cesta 33.

pred kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine, srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn.

10 Priznana najboljša igla za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½% brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5% do 5½% brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev.

4

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjava,
da sva odprla

ново trgovino

z manufakturnim in špecerijskim blagom

v lastni hiši (poprej Franc Praunseis junior)
pri župnijski cerkvi.

Potrudila se bodeva, da bodeva slavnemu
občinstvu dobro in z najnižjimi cenami po-
stregla.

Za obilni obisk se priporoča

Zugmeister & Löschnigg

201 trgovca pri Sv. Jurju ob juž. žel.

Veliko denarja

si vsakdo prihrani, kdor kupi priznano dobro
:: in močno blago v poštenu trgovini ::

Franc Kartina naslednik

202

JANKO ARTMAN

v St. Jurju ob južni železnici.

Velikanska zaloga najboljšega manufak-
turnega, špecerijskega in železninskega blaga
po čudovito nizkih cenah, vedno sveže blago.

Slikar in pleskar

Franc Divjak

v MARIBORU, župnijska ulica št. 7

prevzame vsa dela dekoracijske in slikarske stroke
ter se priporoča slavni duhovščini in cenjenemu
občinstvu in izvršuje svojo obrt po najnižjih cenah.

Brzjavljavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzjavljavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno-

seško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška
:: obrt s strojnim obratom. ::

Izvrševanje vseh stavbenih del:
kakor stopnic, fasad, podbojev,
pomolov, nastavkov itd. iz različ-
:: nih kamenov in cementa. ::

Specialna delavnica in podo-
barski atelje za umetna cerkvena
dela kakor: altarjev, obhajilnih
miz, prižnic, kropilnih in krstnih
:: kamnov itd. ::

Brušenje, puliranje in struganje
:: kamena s stroji. ::

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih
spomenikov iz različnih marmornih
vrst granitov in sijenitov po razno-
vrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih
:: rodbinskih grobišč (rakev). ::

Tlakovanje cerkva, dvoran in
hodnikov s šamotnim ali cementnim
:: tlakom. ::

Izdelovanje pohištvenih plošč iz
različnih najbolj idočih marmornih
:: vrst v vseh oblikah. ::
Popravljanje spomenikov, udela-
:: vanje napisov v iste. ::

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
vadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4½%.
Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se spre-
jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so
poštno hranilne položnice na razpolago (šek konto
97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni
varnosti po 4½%, na vknjižbo sploh po 5%, na
vknjižbo in poročstvo po 5½% in na osebni
kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vre-
dnostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih za-
vodih prevzame posojilnica v svojo last proti po-
vrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
7 kron. — Prejeto za vknjižbo dela posojilnica
brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izjemoma
praznike. — V uradnih urah se sprejema in iz-
plačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12.
dopoldne in od 2.—5. popoldne 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nakladnike.